

De meldrempel voor kindermishandeling en huiselijk geweld in een lockdown

Een onderzoek naar de factoren van invloed op de meldrempel die slachtoffers ervaren in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld ten tijde van een lockdown in Nederland, ter bevordering van de bestuurlijke aanpak.

Erasmus Universiteit Rotterdam – Bestuurskunde Thesis

Begeleider: Dr. Prof M. Fenger

Tweede lezer: Mr. Dr. J.A. van Ast

Aantal woorden: 19.636

Inhoudsopgave

H1	Introductie	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Probleemstelling.....	4
1.2.1	Doelstelling.....	4
1.2.2	Vraagstelling en deelvragen	4
1.3	Maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie	5
1.3.1	Maatschappelijke relevantie	5
1.3.2	Wetenschappelijke relevantie.....	5
1.4	Leeswijzer	6
H2	Theorie	7
2.1	Het melden van kindermishandeling en huiselijk geweld.....	7
2.2	Instanties waarbij een melding gedaan kan worden	8
2.4	Factoren.....	10
2.4.1	Verleden en achtergrond	11
2.4.2	Zorgverleners.....	12
2.4.3	Sociale omgeving.....	12
2.4.4	Tijd.....	14
2.4.5	Persoonlijk contact	14
2.4.6	Anonimiteit.....	14
2.4.7	Financieel.....	14
2.5	Conceptueel model	15
H3	Onderzoeksdesign.....	17
3.1	Operationalisering.....	17
3.2	Strategie & Methoden.....	19
3.2.1	Onderzoeksstrategie	19
3.2.2	Methode.....	20
3.2.3	Selectie respondenten.....	20
3.3	Validiteit en betrouwbaarheid	21
3.3.1	validiteit.....	21
3.3.2	betrouwbaarheid	21
3.3.3	Ethiek en privacy	22
H4	Resultaten	23
4.1	Aanleiding kindermishandeling en huiselijk geweld in lockdown.....	23
4.2	Incidenten en meldingen.....	23
4.2.1	Incidenten.....	24

4.2.2 Meldingen.....	24
4.2.3 sub conclusie	25
4.3 Factoren van invloed op de melddrempel	26
4.3.1 Sociale omgeving.....	26
4.3.2 Online melding	27
4.3.3 Angst.....	28
4.3.4 Mogelijkheid om het huis te verlaten	29
4.3.5 Nabijheid dader	29
4.3.6 Slechtere toegang tot hulp.....	30
4.3.7 Gevoel van machteloosheid	30
4.3.8 (Financiële) afhankelijkheid.....	31
4.3.9 Extra factoren in de lockdown.....	31
4.3.10 Sub conclusie	33
4.4 Melddrempel in de lockdown	34
4.4.1 Sub conclusie	35
H5 Conclusie en aanbevelingen	36
5.1 Conclusie	36
5.1.1 Conclusie deelvraag 1.....	36
5.1.2 Conclusie deelvraag 2.....	37
5.1.3 Conclusie deelvraag 3.....	37
5.1.4 Conclusie hoofdvraag.....	38
5.2 Reflectie.....	38
5.2.1 Maatschappelijke relevantie	39
5.2.2 Wetenschappelijke relevantie.....	39
6.3 Discussie	40
6.4 Aanbevelingen.....	40
Bibliografie	43
Bijlage 1 Interviewvragen.....	47
Bijlage 2 Informed consent formulier	49
Bijlage 3 Respondenten.....	53

H1 Introductie

1.1 Aanleiding

De jaren 2020 en 2021 hebben volkomen in het teken van COVID-19 (Sars-Cov-2), oftewel het coronavirus, gestaan. Het coronavirus heeft een heuse coronacrisis met zich mee gebracht, die op haar beurt grote ingrijpende gevolgen met zich meegebracht heeft. Denk hierbij aan de zorg, waarbij onder andere extra bedden beschikbaar moesten komen op de intensive care, de scheiding die gehouden moest worden met patiënten die in het kader van andere ziekten zorg nodig hadden en het vormgeven van zorg op afstand (Sharma, Lawrence, & Giovinazzo, 2020). Daarnaast heeft de coronacrisis ook grote economische consequenties met zich meegebracht, waarbij het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS) aangeeft dat er in Nederland 322.000 minder banen in 2020 waren dan een kwartaal eerder (Centraal Bureau voor Statistiek, 2020). De coronacrisis heeft er ook voor gezorgd dat de overheid genoodzaakt was crisismaatregelen op te leggen, zoals een lockdown en sociale restricties, met name in de periodes van 16 maart 2020 tot 15 juni 2020 en van 14 december 2020 tot 28 april 2021. Deze en tal van andere beperkingen zijn de meest extreme maatregelen die zijn afgedwongen door de Nederlandse regering sinds de Tweede Wereldoorlog (Algemeen Dagblad, 2020). Deze crisismaatregelen brengen gevolgen met zich mee. Zo geeft Chien (2020) aan dat langdurige maatregelen van sociale beperkingen verband houden met verschillende psychologische problemen in de gemeenschap met alle mentale en fysieke gevolgen van dien (Chien, 2020).

In tijden waar crisismaatregelen als een lockdown en sociale restricties opgelegd worden, kan verwacht worden dat criminaliteit in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld toeneemt. Een belangrijke studie over psychologische mishandeling vindt isolement een risicofactor (Bennett, Goodman, & Dutton, 2000). Slachtoffers zijn in deze tijden uit het zicht van professionals. Gezinnen zijn meer dan ooit samen thuis, waardoor spanningen gemakkelijker op kunnen lopen. Tevens hebben slachtoffers minder sociale contacten die een oogje in het zeil houden en kunnen zij zich moeilijker wenden tot hulp. Een nationale hulplijn voor kinderen in Noorwegen meldt een sterke toename van het aantal telefoontjes van bezorgde kinderen sinds de lockdown, veelal met betrekking tot conflicten en spanningen thuis (Øverlien, 2020). Ook de Wereldgezondheidsorganisatie (2020) heeft een toename van geweld en misbruik tegen vrouwen en meisjes gemeld en geeft aan dat zorgen over veiligheid, gezondheid en financiële zaken de spanning in huis kunnen vergroten. De Nederlandse veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland verwachtte een grotere toename van het aantal meldingen omtrent kindermishandeling en huiselijk geweld dan dat er daadwerkelijk plaats heeft gevonden (Amstelveenz, 2020). In een onderzoek van de Universiteit Utrecht wordt aangehaald dat, ondanks de verschillen in berichtgeving in de toename van kindermishandeling, op basis van informatierapportages, wel degelijk een stijging in het aantal kinderen te zien is dat te maken heeft gehad met kindermishandeling, in vergelijking met dezelfde periodes in voorgaande jaren, maar dat niet alles gemeld wordt (Vermeulen, Van Berkel, & Alink, 2020). Tevens komt naar voren dat gezinnen waarbij in de periode voor de lockdown al stress werd ervaren, een toename in de stress werd gezien tijdens de lockdown. Daarnaast blijkt uit een onderzoek van Donker, Mastrotheodoros & Branje (2020) tussen volwassenen onderling in de periode van de lockdown de relatie te zijn verslechterd in vergelijking met de periode voor de lockdown (Vermeulen, Van Berkel, & Alink, 2020).

Niet ieder slachtoffer meldt zich waardoor de data van het aantal meldingen niet overeen komt met de daadwerkelijke aantallen incidenten in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld. Uit een onderzoek van het CBS blijkt dat één op de vijf slachtoffers niet praat over huiselijk geweld en als er al over wordt gepraat, dan wordt dit in informele netwerken gedaan. Het merendeel van de voorvallen in Nederland wordt niet gemeld, stelt het CBS op basis van een afgenomen survey onder slachtoffers (CBS, 2019). Als aangenomen wordt dat het aantal daadwerkelijke incidenten hoger ligt dan de daadwerkelijke meldingen die gedaan worden, dan zou er gesteld kunnen worden dat er factoren aanwezig zijn die invloed hebben op de bereidheid en de mogelijkheid om een melding te maken voor een slachtoffer, een zogenoemde melddrempel. Het doen van een melding door

slachtoffers is belangrijk in de strijd tegen criminaliteit, aangezien het grootste deel van de delicten die door de politie worden onderzocht, door slachtoffers bij de politie is gemeld (Bennett & Wiegand, 1994). Dit geldt ook voor criminaliteit in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld.

Om laagdrempelig ergens om hulp te vragen is in de lockdown het Masker-19 initiatief ingesteld. De auteur van dit onderzoek is hier projectleider van bij de Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering ter Pharmacie. Masker-19 is kortgezegd een codewoord, ingevoerd in de apotheek, waarmee het slachtoffer op een laagdrempelige wijze aan kan geven hulp nodig te hebben in het kader van kindermishandeling of huiselijk geweld. In paragraaf 2.2 zal hier nader op ingegaan worden.

Dit onderzoek onderzoekt de factoren die van invloed zijn op de melddrempel van een slachtoffer in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld ten tijde van een lockdown. Het onderzoek wordt in de vorm van een kwalitatief onderzoek (combinatie van deductief en inductief/small-n) gedaan.

1.2 Probleemstelling

In tijden van een bestuurlijke lockdown en sociale restricties, is de verwachting dat er een toename van criminaliteit en een stijging van het aantal incidenten en meldingen omtrent kindermishandeling en huiselijk geweld plaats zal vinden. Toch meldt niet ieder slachtoffer zich. Slachtoffers ervaren een zogenoemde melddrempel waardoor zij vaak besluiten niet te melden. Zij lopen daardoor de hulp van de juiste instanties mis, die zij nodig hebben. Dit leidt tot de vraag welke factoren slachtoffers ervaren bij een melddrempel en hoe instanties, zoals Veilig Thuis en de politie, het ministerie VWS, hun beleid kunnen aanpassen ten tijde van een lockdown om ervoor te zorgen dat slachtoffers toename van de melddrempel ervaren ten tijde van een lockdown.

1.2.1 Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is het in kaart brengen van de factoren die van invloed zijn op de melddrempel voor slachtoffers in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld ten tijde van een lockdown, om zo bestuurlijk inzicht te krijgen in de problematiek. Daarnaast heeft dit onderzoek tot doel om bestuurlijke aanbevelingen te doen zodat relevante organisaties hun beleid aan kunnen passen, waardoor de melddrempel ten tijde van een lockdown niet stijgt. Deze factoren zullen onderzocht worden door interviews af te nemen bij relevante instanties en personen die meldingen omtrent kindermishandeling en huiselijk geweld ontvangen, slachtoffers begeleiden en instanties en personen die met incidenten omtrent kindermishandeling en huiselijk geweld te maken hebben zoals het Ministerie van VWS, Veilig Thuis, zorgverleners, de politie en slachtoffers. Dit is een theorievormend onderzoek.

1.2.2 Vraagstelling en deelvragen

De volgende hoofdvraag wordt in dit onderzoek beantwoord:

Welke factoren zijn van invloed op de melddrempel voor een slachtoffer in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld ten tijde van een lockdown?

De hoofdvraag wordt beantwoord aan de hand van de volgende deelvragen:

- Theoretische deelvragen:

DV1 Wat zegt de theorie over het melden van kindermishandeling en huiselijk geweld en de factoren die van invloed zijn op de melddrempel in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld?

- Empirische deelvragen:

DV2 Welke factoren die van invloed zijn op de melddrempel worden intensiever op het moment van een lockdown?

DV3 Welke nieuwe factoren spelen een rol ten tijde van een lockdown die van invloed zijn op de melddrempel?

1.3 Maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie

De jaren 2020 en 2021 hebben in internationale context in het teken gestaan van het coronavirus. Om het aantal besmettingen van het coronavirus omlaag te brengen zijn overheden genoodzaakt om crisismaatregelen te nemen. Deze bestuurlijke crisismaatregelen kunnen onder andere bestaan uit het opleggen van een lockdown en sociale restricties. De crisismaatregelen brengen vergaande gevolgen mee voor de gehele maatschappij. In de literatuur worden deze crisismaatregelen in verband gebracht met criminaliteit in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld (Barnes & Pillay, 2020) (Donagh, 2020) (Øverlien, 2020) en wordt zelfs aangehaald dat de crisismaatregelen de kans verhogen op incidenten omtrent kindermishandeling en huiselijk geweld (Campbell, 2020). Toch verwachtte de Nederlandse veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland een grotere toename van het aantal meldingen dan daadwerkelijk gemaakt zijn (Amstelveenz, 2020). Als aangenomen wordt dat dit ligt aan een melddrempel waar een slachtoffer tegenaan loopt, dan dient onderzocht te worden wat de factoren zijn die van invloed zijn op deze melddrempel ten tijde van een lockdown, om hier bestuurlijk en beleidsmatig op in te kunnen spelen.

1.3.1 Maatschappelijke relevantie

Het onderzoeken van de factoren die van invloed zijn op de melddrempel voor slachtoffers in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld, ten tijde van een lockdown, zal een waardevol inzicht geven aan degenen met een strategische of opdrachtgevende verantwoordelijkheid, zoals de overheid, en hen die ondersteunende diensten verlenen aan slachtoffers die te maken hebben met kindermishandeling en/of huiselijk geweld. Hierdoor zullen relevante organisaties in de toekomst beter kunnen besturen en beleid kunnen maken voor slachtoffers, waardoor de melddrempel af zal nemen. Doordat het onderzoek een bijdrage levert aan het inzichtelijk krijgen van de barrières en drempels die een slachtoffer tegenhouden een melding te doen, kunnen de bestuurlijke processen en meldmogelijkheden bij onder andere Veilig Thuis, de politie en relevante zorgverleners aangepast en geoptimaliseerd worden. Om in de toekomst tevens meer weloverwogen besluiten omtrent het opleggen van een lockdown, is het van wezenlijk belang dat er onderzoek gedaan wordt omtrent de gevolgen van het opleggen van een lockdown binnen diverse onderwerpen, zoals onder andere de impact op criminaliteit in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld.

1.3.2 Wetenschappelijke relevantie

Wegens de unieke aard van een lockdown en de coronacrisis is er bij het schrijven van dit onderzoek nog weinig verklarende literatuur die ingaat op kindermishandeling en huiselijk geweld ten tijde van een lockdown en een aanwezige melddrempel. Wel bestaat er veel literatuur in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld in normale tijden. Ook in het bestuurskundige veld is dit een veelbesproken thema. Er wordt veel onderzoek gedaan naar de bestuurskundige aanpak rondom kindermishandeling en huiselijk geweld, de meldingsbereidheid, meldingsverlegenheid en de factoren die hierop van invloed zijn voor slachtoffers.

In dit onderzoek staan de factoren die van invloed zijn op de melddrempel voor slachtoffers ten tijde van een lockdown centraal. Daarbij wordt ook ingegaan op de aanleiding voor kindermishandeling en huiselijk geweld, de incidenten, meldingen en hulpvragen tijdens een lockdown. Dit onderzoek draagt bij aan de kennis over de te ervaren melddrempel voor slachtoffers in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld ten tijde van een lockdown en geeft bestuurlijke aanbevelingen en heeft daarom wetenschappelijke relevantie voor het bestuurskundige veld, de

bestaande theorie over kindermishandeling en huiselijk geweld en kan dit onderzoek als aanleiding worden gezien voor nader onderzoek.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt eerst het theoretisch kader van dit onderzoek toegelicht. Er wordt ingegaan op de melddrempel en de factoren die hierop van invloed zijn volgens de theorie. Vervolgens wordt het kader van dit onderzoek bepaald en wordt de theoretische relatie tussen de melddrempel voor slachtoffers in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld in Nederland ten tijde van een lockdown en de factoren die hierop van invloed zijn gelegd.

In hoofdstuk 3 wordt het onderzoeksdesign uitgewerkt. Hoofdstuk 4 bevat de resultaten voortkomend uit de afgenomen interviews, waarna tot slot in hoofdstuk 5 de conclusies en aanbevelingen voor die onderzoek volgen.

H2 Theorie

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de theorie in het kader van de melddrempel voor slachtoffers van kindermishandeling en huiselijk geweld en de factoren die volgens de theorie van invloed zijn op deze melddrempel. De lockdown is een unieke situatie waarvoor bij schrijven van dit onderzoek (nog) geen specifieke theorie bestaat in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld en de melddrempel. Daarom zal de literatuur voor dit onderzoek met name ingaan op de aanwezigheid van een melddrempel in normale tijden. Hierna wordt aan de hand van de uitleg van deze concepten een theoretisch kader opgesteld om in kaart te brengen waar dit onderzoek zich op zal richten en welke componenten buiten ogenschouw worden gelaten. Tot slot wordt in dit hoofdstuk de veronderstelde theoretische relatie tussen de melddrempel en de factoren die van invloed zijn op deze melddrempel gelegd, ten tijde van een lockdown, door middel van een aanname.

2.1 Het melden van kindermishandeling en huiselijk geweld

In 1997 bleek uit een onderzoek van Yearnshaw dat er gemiddeld eerst 35 incidenten plaatsvinden alvorens vrouwen naar de politie stappen om huiselijk geweld te melden (Yearnshaw, 1997). Uit de National Survey of Children's Exposure to Violence (NatSCEV) in 2011 blijkt dat slecht 26,5% van alle incidenten omtrent huiselijk geweld, waarbij kinderen getuigen zijn, gemeld wordt bij de politie (Hamby, Finkelhor, & Turner, 2015). Volgens een zelfrapportage van het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS) geeft in 2017 6,2% van de volwassen vrouwen en 4,7% van de volwassen mannen aan in de afgelopen vijf jaar slachtoffer te zijn geweest van huiselijk geweld. Daarnaast geeft ruim één op de 10 scholieren aan in de eerste vier jaar van het voortgezet onderwijs, in het afgelopen jaar, slachtoffer te zijn geweest van kindermishandeling (CBS, 2019). Uit deze zelfrapportage blijkt tevens dat één op de vijf volwassen slachtoffers niet praat over het huiselijk geweld of kindermishandeling en als er al over wordt gepraat dan wordt dit in informele netwerken gedaan. Het merendeel van de voorvallen in Nederland wordt niet gemeld, stelt het CBS (CBS, 2019). Er is volgens de literatuur zelfs reden om aan te nemen dat zelfs ernstig misbruik vaak niet wordt gemeld, vooral onder ouderen slachtoffers, waarbij wordt aangehaald dat slachtoffers worden geconfronteerd met interne en externe barrières die hen ervan weerhouden hulp te zoeken (Beaulaurier, Seff, Newman, & Dunlop, 2005). Dit noemen wij voor dit onderzoek de melddrempel.

Voor de definitie van een melding wordt voor dit onderzoek in iets aangepaste vorm aangesloten bij de definitie van Goudriaan:

“Het notificeren van een hulpverlener door het slachtoffer in het kader van kindermishandeling en/of huiselijk geweld” (Goudriaan H. , 2006). Dit hoeft niet altijd om een officiële melding te gaan, maar kan ook een hulpvraag zijn.

Het niet melden wegens barrières duidt op een zogenoemde melddrempel. Het bestaan van de melddrempel kan enerzijds duiden op de bereidheid van een slachtoffer om een melding te maken, maar heeft ook te maken met de mogelijkheid om een melding te doen. Er is nog weinig literatuur over het aanwezig zijn van een melddrempel ten tijde van een lockdown, ten tijde van dit onderzoek. Met een lockdown wordt in dit onderzoek bedoeld, een noodprotocol dat beoogt te voorkomen dat mensen een bepaald gebied verlaten. Het protocol kan meestal alleen worden ingesteld door een autoriteit. Door gebruik te maken van politie oproepen in Amerika in maart en april 2020 in combinatie met politierapporten voor huiselijk geweld en gegevens over activiteiten op blokniveau van mobiele telefoons, blijkt dat ten tijde van een lockdown meer oproepen gedaan worden. Daarentegen worden er minder officiële rapporten opgesteld (8,7%) en arrestaties gedaan (26,3%) - dit laat zien dat in deze periode bijna 1.000 gevallen van huiselijk geweld te weinig werden gemeld (Bullinger et al., 2020) en impliceert dat de melddrempel voor slachtoffers is gestegen ten tijden van de eerste lockdown. Uit onderzoek blijkt tevens dat van alle 46 ondervraagde vertegenwoordigers van opvangcentra voor geweld in Noorwegen, 56% meldt dat het aantal verzoeken van klanten afneemt, maar vermoed wordt in dit onderzoek dat dit het gevolg is van onderrapportage vanwege

lockdown-beperkingen. 83% van de respondenten maakt zich zorgen over het toegenomen geweld tegen kinderen, en 90% meldt aanpassingen aan hun diensten in het licht van COVID-19 (Øverlien, 2020).

In dit theoretisch kader wordt verder onderzocht wat de literatuur zegt over de factoren die van invloed zijn op het ervaren van een melddrempel voor een slachtoffer in normale tijden, wegens gebrek aan literatuur, specifiek in een lockdown. Daarna zullen de factoren uit de theorie gefilterd worden die naar verwachting specifiek ten tijde van een lockdown invloed hebben op de melddrempel.

2.2 Instanties waarbij een melding gedaan kan worden

In deze paragraaf wordt ingegaan op de instanties in Nederland waar een melding gedaan kan worden door slachtoffers in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld. In Nederland zijn er verschillende instanties die een melding van een slachtoffer aan kan nemen en/of hulp kan bieden. Deze instanties zijn hieronder gespecificeerd ter beeldvorming en specificatie van hun rol in het veld.

Politie

Gemiddeld één op de drie geweldsmeldingen bij de politie betreft huiselijk geweld of kindermishandeling. De politie wordt in acute situaties ingeschakeld waarbij er een direct gevaar heerst voor het slachtoffer (Overgaauw, 2016).

Veilig Thuis

Veilig Thuis is het advies- en meldpunt omtrent kindermishandeling en huiselijk geweld. Zij bieden met hun 27 regiokantoren landelijk ondersteuning aan slachtoffers (Veilig Thuis, 2020).

Kindertelefoon

De kindertelefoon is een instantie waar kinderen die willen praten over problemen die ze thuis hebben terecht kunnen. Zij kunnen bellen of chatten met de Kindertelefoon (Rijksoverheid, 2020).

Hulplijn Seksueel Misbruik via Slachtofferhulp

Kinderen en volwassenen die slachtoffer zijn van seksueel misbruik kunnen voor hulp en advies via Slachtofferhulp telefonisch terecht bij de Hulplijn Seksueel Misbruik (Slachtofferhulp Nederland, 2012).

Professionals

Professionals aangewezen in de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Slachtoffers kunnen bij hen om hulp vragen. De verplicht aangewezen professionals zijn:

- Gezondheidszorg;
- Onderwijs;
- Kinderopvang;
- Maatschappelijke ondersteuning;
- Jeugdhulp;
- Justitie (Rijksoverheid, 2020).

Binnen de gezondheidszorg hebben slachtoffers sinds 1 mei 2020 bij apotheken in Nederland de mogelijkheid om een melding te doen bij de apotheek via het codewoord 'Masker 19'. Dit is een fictieve bestelling zodat het slachtoffer aan kan geven hulp nodig te hebben in het kader van kindermishandeling en/of huiselijk geweld. Dit in navolging op Italië, Frankrijk en Spanje waar het codewoord ook al is ingevoerd. De apotheek heeft in deze tijden een speciale rol met een laagdrempelige mogelijkheid om een melding te doen. Deze melding kan plaatsvinden via de bezorger aan de voordeur, via de e-mail, telefoon of aan de balie via de apotheker of de apothekersassistent (KNMP, 2020).

Sociaal wijkteam gemeente

Het sociale wijkteam binnen de gemeente van het slachtoffer is er als het slachtoffer vragen of problemen heeft waar hij/zij zelf niet uitkomt. Het slachtoffer kan er terecht voor alle jeugdhulp, ondersteuning en begeleiding (Raad voor de Kinderbescherming, 2020).

Centrum voor Jeugd en Gezin

Iedereen kan hier terecht met vragen over de opvoeding, gezondheid en het opgroeien van het kind. Het Centrum voor Jeugd en Gezin kan in een vroeg stadium op vrijwillige basis hulp bieden aan gezinnen met problemen (Raad voor de Kinderbescherming, 2020).

2.3 Klassieke theorieën

In deze paragraaf zoomen we in op de literatuur omtrent het melden van criminaliteit, waaronder kindermishandeling en huiselijk geweld. Daar zijn diverse theorieën over. Als we kijken naar de klassieke theorieën in de literatuur naar de aangiftebereidheid van slachtoffers, dan vallen deze theorieën in drie modellen uiteen. Deze modellen gaan in op de factoren van invloed op het wel of niet doen van aangifte door een slachtoffer en geven inzicht in de mogelijke factoren van invloed in de lockdown.

Bij de eerste theorie wordt in de literatuur vaak (impliciet) uitgegaan van het economisch model. Een besluit om wel of niet aangifte te doen wordt dan genomen op basis van een kosten-batenafweging door het slachtoffer. Bij deze kosten-batenafweging wordt voornamelijk de ernst van het delict meegenomen in de afweging (Gottfredson & Hindelang, 1979) en wordt er gekeken of het de moeite waard is om aangifte te doen (Skogan, 1984). Incidenten die volgens dit model minder vaak worden aangegeven zijn incidenten die weinig tot geen materiële en fysieke schade hebben. De aangifte neemt namelijk altijd transactiekosten met zich mee. In gevallen waar weinig tot geen materiële en fysieke schade voor het slachtoffer is, verwacht het slachtoffer middels een aangifte geen of lage baten (Skogan, 1984). Dit model geeft geen volledig beeld, omdat de factoren die niet direct met de ernst van het delict te maken hebben of die niet direct te zien zijn, niet meegenomen worden. Denk bijvoorbeeld aan psychische schade voor een slachtoffer.

Het tweede model dat terug te vinden is in de klassieke theorie is het psychologisch model (Greenberg & Ruback, 1992). In dit model wordt verondersteld dat ook andere factoren dan alleen economische factoren een rol spelen in de afweging of een slachtoffer een melding doet of niet. Denk hierbij aan factoren uit het sociale netwerk van het slachtoffer die invloed hebben op het psychologisch denken van het slachtoffer. Met factoren wordt in dit verband bedoeld, eigenschappen die een bepaalde invloed hebben op de uitkomsten van, in dit geval, het doen van een melding. In deze theorie wordt ervan uitgegaan dat het slachtoffer een kosten-batenafweging maakt zoals in het economisch model omschreven, maar dat het slachtoffer zich tevens laat leiden door emoties. Deze emoties brengen met zich mee dat het slachtoffer niet altijd rationele beslissingen neemt (Greenberg & Ruback, 1992). Daarnaast wordt er aangehaald dat het slachtoffer meerdere opties heeft om geholpen te worden, dan alleen aangifte bij de politie (Greenberg & Ruback, 1992).

Het derde model in de klassieke theorie is het sociologisch model. Bij dit model wordt gesteld dat het melden van een incident afhangt van de sociale structuren in de maatschappij waarbinnen het slachtoffer en de dader zich bevinden (Black, 1976). In deze theorie kan het doen van een melding, en dus het vragen om formele sociale controle, negatief samenhangen met andere vormen van sociale controle zoals de sociale controle van kennissen, familie en vrienden.

Vanuit deze drie modellen is meer recent een sociaalecologisch raamwerk ontwikkeld. De modellen zijn hierin samengevoegd tot één model waarbij gekeken wordt naar de individuele besluitvorming, rekening houdend met de context waarin slachtoffers zich bevinden (Ménard, 2003; Baumer, 2002; Goudriaan, Lynch; Nieuwbeerta, 2004; Goudriaan, 2006). Het socio-ecologische model werd met name

ontwikkeld om misdaadrapportage te verklaren. In dit model wordt ervan uitgegaan dat, zolang de verwachte baten van het melden van criminaliteit opwegen tegen de verwachte kosten, de kans groot is dat mensen aangifte doen. Het sociaalecologische model stelt dat kenmerken van het misdrijf, de omgeving (ecologische ruimte), de slachtoffer(s), de dader(s) en de misdaadcontext allemaal van invloed zijn op de kosten-batenanalyse. Dit model wordt voor dit onderzoek gevolgd (Tolsma, Blaauw, & Te Grotenhuis, 2012). In de volgende paragraaf wordt verder ingegaan op de factoren die in het sociaalecologisch model een rol kunnen spelen.

2.4 Factoren

Als het slachtoffer een kosten-batenafweging maakt om volgens het sociaalecologisch model een melding van kindermishandeling of huiselijk geweld te doen, dan spelen verschillende factoren uit de theorie een rol waardoor de kosten hoger zijn of voelen dan de baten. De verwachte baten van het melden van criminaliteit moet hierbij opwegen tegen de verwachte kosten. Daarbij zijn de kenmerken van het misdrijf, de slachtoffer(s), de dader(s) en de misdaadcontext allemaal van invloed op de kosten-batenanalyse. Onderstaand wordt ingegaan op de factoren die van invloed zijn op het verhogen van de kosten en verlagen van de baten om een melding te maken. In dit onderzoek wordt gesproken van de melddrempel die hierdoor stijgt.

De factoren die uit de literatuur naar voren komen zijn:

- Stigmatisering;
- Het gezin willen beschermen;
- Het gevoel geen recht te hebben op hulp i.v.m. criminele achtergrond;
- Taalproblemen;
- Slechte kennis over het navigeren door bestaande sociale, gerechtelijke en overheidssystemen;
- Lage sociale status;
- Angst voor sociaal isolement en uitsluiting van de gemeenschap;
- Slechte toegang tot hulp;
- Nabijheid van de dader;
- Financiële afhankelijkheid;
- Een gebrek aan kennis over de eigen burgerrechten;
- Geloof en tradities;
- Angst voor verstoring van de relatie;
- Privé aangelegenheden moeten privé opgelost worden;
- Angst om gestraft te worden voor het doen van een melding;
- Het doen van een melding kost tijd;
- Persoonlijk contact;
- Een gevoel hebben van machteloosheid;
- Zelfbeschuldiging;
- Hopeloosheid;
- Schaamte;
- Sociale omgeving;
- Het doen van een melding druist in tegen religieuze of morele overtuigingen;
- De angst om de kinderen te verliezen;
- Anonimiteit.

De factoren zullen één voor één uitgelegd worden. Vervolgens wordt een aanname gemaakt over welke factoren mogelijk toe zullen nemen ten tijde van een lockdown. Deze factoren worden in de paragrafen 2.4.1 tot en met 2.4.7 onderstreept weergegeven.

2.4.1 Verleden en achtergrond

Waar een slachtoffer vandaan komt en wat zijn of haar geschiedenis is, blijkt volgens de theorie van invloed te zijn op de bereidheid van het doen van een melding in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld.

Criminele achtergrond

Onderzoek naar het zoeken voor hulp na huiselijk geweld toont het bestaan aan van een algemene sociale overtuiging dat individuen het verdienen om ongeluk te ervaren nadat ze moreel twijfelachtig gedrag hebben vertoond (bijvoorbeeld criminelen) (Callan, Sutton, & Dovale, 2010), en dat slachtoffers die op de een of andere manier bijdragen aan hun eigen slachtofferschap minder sympathie verdienen (Clements, Brannen, Kirkley, Gorden & Church, 2006; Eigenberg & Policastro, 2016). De discrepantie tussen die overtuiging en de erkenning van een "overlap tussen slachtoffer en dader" tussen ervaringen met slachtofferschap en het plegen van crimineel gedrag, met name in termen van huiselijk geweld, blijft grotendeels onaangetast, met name in het strafrechtelijk beleid en de praktijk. Slachtoffers van huiselijk geweld met een officieel strafregister die een melding doen, ervaren soms dat hun strafblad hun toegang tot slachtofferhulp beperkt (Miller, 2001). Uit ditzelfde onderzoek wordt geconcludeerd dat een criminele achtergrond van invloed kan zijn op de oorspronkelijke beslissing van een slachtoffer om een melding te doen. Daarnaast toont dit onderzoek aan dat een criminele achtergrond van invloed kan zijn op de behandeling van slachtoffers door strafrechtbeoefenaars, wat van invloed kan zijn op de vraag of het slachtoffer een volgend slachtofferschap bij de autoriteiten meldt (Cohn & Iratzoqui, 2020, p. 6).

In de literatuur komt verder naar voren dat het beschuldigen van slachtoffers tot uitlokking van het geweld, wat vooral veel voorkomt bij huiselijk geweld, van invloed kan zijn op de manier waarop slachtoffers worden behandeld door de samenleving en het strafrechtstelsel, wat op zijn beurt de bereidheid van het slachtoffer om het misdrijf te melden beïnvloed (Kenney, 2002). Dit kan nog gecompliceerder zijn in situaties waarin de slachtoffers zelf een criminele achtergrond hebben (Cohn & Iratzoqui, 2020, p. 2). Een mogelijk gevolg van deze sociale visie is dat slachtoffers met een criminele achtergrond die ook deze sociale normen en verwachtingen aanvaarden, het gevoel hebben dat ze minder rechtsmiddelen hebben of minder hulp verdienen en daarom minder geneigd zijn hun ervaringen met huiselijk geweld aan de autoriteiten te melden of om slachtofferhulp te zoeken (Cohn & Iratzoqui, 2020, p. 3).

Migratie achtergrond

In de Verenigde Staten kunnen prevalentiecijfers omtrent huiselijk geweld variëren vanwege raciale, etnische en culturele verschillen. Deze kunnen een functie zijn van verschillende waarden en verwachtingen die groepen hebben over relaties, economische omstandigheden, verschillen in sociale netwerken, ondersteuning en obstakels waarmee ze worden geconfronteerd wanneer ze proberen toegang te krijgen tot hulp (Kasturirangan, Krishnan, & Riger, 2004). Studies hebben aangetoond dat minderheden hulp zoeken voor huiselijk geweld tegen tarieven die lager zijn dan die van hun niet-minderheidsgenoten (Lewis et al., 2005). In een onderzoek naar het vragen om hulp in het kader van huiselijk geweld en de factoren die hierop van invloed zijn bij Australische migranten wordt aangegeven dat de meeste vrouwen aangaven dat ze hulp nodig hadden, maar velen zochten vervolgens geen hulp. Een reeks belemmeringen beïnvloedden hun beslissing om geen hulp te zoeken (Satyen, Piedra, & Ranganathan, 2018, p. 1):

- Taalproblemen (Satyen, Piedra, & Ranganathan, 2018, pp. 448-449);
- Slechte kennis over het navigeren door bestaande sociale, gerechtelijke en overheidssystemen (Vidales, 2010);
- Lage sociale status (Dasgupta & Warrier, 1996);

- Angst voor sociaal isolement en uitsluiting van de gemeenschap (Satyen, Piedra, & Ranganathan, 2018; Ting en Panchanadeshwaran, 2009; Vidales, 2010);
- Financiële afhankelijkheid (McCart & Smith, 2010);
- Een gebrek aan kennis over hun burgerrechten (Satyen, Piedra, & Ranganathan, 2018; Ting & Panchanadeshwaran, 2009).
- Geloof en tradities, waarbij de omgeving van mening is dat conflictoplossing op een informele manier moet plaatsvinden en dit wordt meestal bemiddeld door de familie van de man, wat de vrouw als slachtoffer kan ontkrachten (Braaf en Meyering 2011 & Ragusa 2012). Ook wordt geloofd dat een vrouw die haar misbruiker verlaat, verantwoordelijk moet worden gehouden voor het einde van het huwelijk, ook al is ze het slachtoffer van het geweld (Orloff & Kaguyutan, 2002). Volgens Satyen et al. (2018) geven meerdere literatuuronderzoeken (Allimant & Anne, 2008; Allimant & Ostapiej-Piatkowski 2011; Braaf & Meyering, 2011; Cavallaro, 2010; Lindhorst & Tajima, 2008; Ting & Panchanadeshwaran 2009) weer dat geloofsleiders vrouwen ontmoedigen om het huis op te breken, wat extra druk op vrouwen kan uitoefenen om hun melding in te trekken of überhaupt te doen.

Naast de hiervoor opgesomde knelpunten waar migranten mee te maken hebben, wordt in de theorie ook opgemerkt dat migrantenvrouwen meer dan andere vrouwen te maken hebben met isolement (Humphreys, 2007). Isolement waar slachtoffers ook mee te maken hebben ten tijde van een lockdown. Dit isolement wordt in verband gebracht met een verhoogd risico op huiselijk geweld en is vaak een vorm van emotioneel misbruik. Verplaatsing weg van vrienden en familie, vernietiging van relaties en controle over vriendschappen (Raphael, 2000), dit alles vergroot de totale macht van de dader en verlaagt de mogelijkheid om een melding te maken (Humphreys, 2007). Een belangrijke studie over psychologische mishandeling plaatst dominantie en isolement samen als een risicofactor (Bennett, Goodman, & Dutton, 2000).

2.4.2 Zorgverleners

Vanuit de literatuur benadrukt onderzoek in het Verenigd Koninkrijk (Lazenbatt & Freeman, 2006) de belemmeringen voor het melden van misbruik aan artsen, tandartsen en verpleegkundigen, waarbij 21% van de steekproef aangeeft angst voor isolatie en stigmatisering te hebben. Vanwege COVID-19 is deze angst voor isolatie alleen maar een grotere strijd voor slachtoffers, omdat de gehele samenleving isoleert voor sociale afstand. Voor veel slachtoffers betekent dit dat ze geen toegang meer tot diensten hebben waar ze gewoonlijk hulp konden zoeken, zoals medische en geestelijke gezondheidswerkers (Bagwell-Gray & Bartholmey, 2020). Daarnaast vrezen slachtoffers op het moment dat zij naar een zorgverlener toestappen voor het uiteenvallen van de relatie tussen patiënt en cliënt en met het gezin, een gebrek aan huidige kennis van het herkennen en melden van misbruik van de zorgverlener en een gebrek aan inzicht in geschillen. Ook merken slachtoffers die wel melden bij een zorgverlener een aarzeling om cliënten gevoelige vragen te stellen over kindermishandeling (Bunting, Lazenbatt, & Wallace, 2010).

Uit de literatuur blijkt verder dat intensieve huisbezoekprogramma's voor nieuwe moeders kindermishandeling en verwaarlozing verminderen (Olds, 2007); sommige van deze diensten kunnen virtueel tijdens de lockdown worden uitgevoerd (Conti et al., 2020), maar niet allemaal. Waar een moeder voorheen in dit stadium een melding kon maken en hulp kon vragen, kan dit ten tijde van een lockdown niet meer altijd, omdat locaties gesloten zijn voor het publiek.

2.4.3 Sociale omgeving

Slachtoffers met een criminele achtergrond of criminele sociale omgeving voelen zoals eerder aangegeven een bepaalde druk uit hun sociale omgeving die de bereidheid tot het doen van een melding omtrent kindermishandeling of huiselijk geweld laat afnemen. De sociale omgeving is in dat geval een factor die ervoor zorgt dat er een meldrempel ontstaat (Cohn & Iratzoqui, 2020).

In de literatuur wordt betoogd dat vooral factoren die de sociale contexten vormen waarin slachtoffers en misdrijven genesteld zijn meer aandacht zouden moeten verdienen. Ménard (2003) en Baumer (2002) waren één van de eersten die opmerkten dat de besluitvorming van slachtoffers van misdrijven met betrekking tot politierapportage wordt beïnvloed door de sociale context, zoals sociale netwerken, organisaties en gemeenschappen waarin ze zijn ingebed (Ménard, 2003; Baumer, 2002). Goudriaan (2006) benadrukte dat, naast de sociale context waarin slachtoffers zijn ingebed, de context waarin een misdrijf plaatsvindt een belangrijke bepalende factor is voor de beslissingen om aangifte te doen bij de politie (Goudriaan, 2006). Er wordt hierbij vooral aangevoerd dat het van groot belang is of een misdrijf plaatsvindt in het publieke domein, het privédomein, of op semi-private of semi-publieke locaties.

Er is veel onderzoek uitgevoerd op basis van de bereidheid om geweldsmisdrijven die privé plaatsvinden, zoals kindermishandeling en huiselijk geweld, te melden (Block, 1974; Gartner & Macmillan, 1995; Malsch & Smeenk, 2004). Deze onderzoeken hebben aangetoond dat de bereidheid van slachtoffers om geweld te melden in het privédomein relatief laag is. Twee van deze overwegingen zijn sterk gerelateerd aan hoe goed het slachtoffer de dader kent, omdat er een angst voor vergelding door de dader bestaat (Goudriaan & Nieuwbeerta, 2007), waardoor geweld mogelijk toe kan nemen (Satyen, Piedra, & Ranganathan, 2018). Daarnaast bestaat de perceptie dat het incident een privéaangelegenheid is en daarom privé zou moeten worden opgelost (Goudriaan & Nieuwbeerta, 2007). De eerste is een kosten-batenafweging: als het slachtoffer de dader goed kent, dan is de kans dat het slachtoffer na aangifte bang is voor vergelding door de dader groter, dan bij een onbekende dader (Bachman, 1993; Felson et al., 1999; Felson et al., 2002; Gottfredson & Gottfredson, 1988; Zanger, 1988). De tweede is een normatieve overweging: in het geval van een bekende dader is de kans dat het slachtoffer besluit dat het een privéaangelegenheid is en van mening is dat de situatie privé moet worden opgelost hoger dan wanneer de dader onbekend is (Felson et al., 2002). Daarnaast valt uit de literatuur af te leiden dat slachtoffers van kindermishandeling en huiselijk geweld geen melding maken om het gezin te beschermen (Belknap, 1999; Griffing et al., 2002; Lutembacher et al., 2003; Zink et al., 2003). Respondenten van een studie hiernaar gaven aan dat familie en verantwoordelijkheid voor kinderen leidt tot bezorgdheid van de meeste vrouwen, zelfs degenen met volwassen kinderen, waardoor zij nalieten een melding te maken van het geweld (Beaulaurier et al., 2005, p. 63). In deze studie kwam daarnaast naar voren dat thema's als machteloosheid, zelfbeschuldiging, geheimhouding, bescherming van het gezin en hopeloosheid door respondenten werd gezien als een factor die bijdraagt aan de terughoudendheid van oudere vrouwen om hulp te zoeken bij huiselijk geweld of andere vormen van misbruik (Beaulaurier et al., 2005, p. 67).

Ook voor kinderen geldt een kleinere sociale kring ten tijde van een lockdown, doordat scholen gesloten zijn, waardoor geen sociale controle plaats kan vinden over het kind en geen mogelijkheid voor het kind is om stress los te laten door te leren en te spelen (Øverlien, 2020).

Andere redenen voor een slachtoffer om een melding niet te maken als gevolg van de sociale omgeving zijn schaamte, het gevoel dat de omgeving het slachtoffer niet begrijpt, angst dat respect uit de sociale omgeving weg zal vallen, het doen van een melding druist in tegen religieuze of morele overtuigingen en voor ouders de angst om de kinderen te verliezen (Satyen, Piedra, & Ranganathan, 2018). Daarnaast wordt in de literatuur het gevoel van een stigma aangehaald. Dit verwijst naar het gevoel dat het slachtoffer heeft indien een melding gedaan wordt dat de negatieve perceptie van de samenleving, identiteit, relatie of gemeenschap bevestigd wordt (Gracia & Herrero, 2006).

Vanwege COVID-19, ten tijde van een lockdown, is isolatie een grotere strijd omdat de samenleving isoleert voor sociale afstand. Voor veel slachtoffers betekent dit dat de hoop om te vertrekken bij de dader vandaan in de wacht wordt gezet (Bagwell-Gray & Bartholmey, 2020).

2.4.4 Tijd

Zoals eerder aangegeven kost aangifte van misdrijven tijd. Binnen het kosten-batenkader is tijd een kostenpost, vooral als de tijd schaars is. Dit feit alleen kan mogelijk opwegen tegen de waargenomen voordelen. Uit de literatuur blijkt dat hoe langer het aangifteproces duurt, hoe lager de meldingsbereidheid is. Als slachtoffers vrij kunnen kiezen wanneer ze zich willen melden, kunnen ze het tijdstip kiezen dat het meest geschikt voor hen is. Als een misdrijf alleen binnen kantooruren kan worden gemeld, is deze keuze al beperkter en neemt de meldingsbereidheid af (Tolsma, Blaauw, & Te Grotenhuis, 2012). Als slachtoffers maar een kleine window of opportunity hebben om te melden, omdat de dader veel aanwezig is, zoals ten tijde van een lockdown, kan gesteld worden dat de meldingsbereidheid afneemt en de melddrempel stijgt.

2.4.5 Persoonlijk contact

Persoonlijk contact bleek al belangrijk gevonden te worden in de eerder aangehaalde alinea over zorgverleners. In de afgelopen jaren is het mogelijk geworden om in Nederland meerdere delicten telefonisch of via internet te melden. Dit vergroot de flexibiliteit en kan tijd besparen. Daarnaast ontlast de melding via internet - en in mindere mate telefonisch - het slachtoffer van confrontatie met politieagenten of andere hulpverleners. Deze methoden kunnen ook nadelen hebben. Slachtoffers kunnen bijvoorbeeld de voorkeur geven aan een persoonlijk interview, omdat de details van het misdrijf moeilijk uit te leggen zijn of omdat ze emotionele troost willen ontvangen. Daarnaast is een specifiek nadeel van rapportage via internet dat het enige computerkennis en toegang tot internet vereist. Dit nadeel zou vooral kunnen gelden voor ouderen (Tolsma, Blaauw, & Te Grotenhuis, 2012). Een melding maken via het internet of de telefoon speelt ten tijde van lockdown des te meer. Gesteld kan worden dat de onmogelijkheid van persoonlijk contact ervoor zorgt dat de melddrempel stijgt, omdat een incident moeilijk uit te leggen is, het internet voor sommige groepen slecht te begrijpen is en emotionele troost niet of in mindere mate online kan worden ontvangen. Daarnaast draagt angst om Covid-19 te krijgen of over te dragen bij persoonlijk contact ook niet mee aan het verminderen van de melddrempel (Lindberg et al., 2020).

2.4.6 Anonimiteit

Om de burgerrechten van verdachten te beschermen zijn de mogelijkheden om anoniem aangifte te doen in Nederland beperkt. Als de verdachte na een melding een advocaat in de arm neemt, dan kan de verdachte normaal gesproken via zijn/haar advocaat de naam en het adres van de melder achterhalen. Dit speelt minder voor kindermishandeling en huiselijk geweld, omdat het slachtoffer hier vaak met de dader samenwoont. Het is hierdoor niet verwonderlijk dat angst voor represailles een belangrijke reden is waarom slachtoffers besluiten geen aangifte te doen bij de politie (CBS, 2010; Singer, 1988). Onlangs heeft een speciale commissie in Nederland daarom aanbevolen om meer gebruik te maken van de bestaande wettelijke mogelijkheden om misdrijven anoniem te melden, om de angst voor represailles te verminderen en de meldingsbereidheid te vergroten (Tolsma, Blaauw, & Te Grotenhuis, 2012).

2.4.7 Financieel

Met de economische impact van COVID-19 stijgt het werkloosheidscijfer. Ontslag belemmert het vermogen van een slachtoffer om te voorzien in basisbehoeften, behoeften die essentieel zijn voor hun veiligheid (Lindberg et al., 2020). Slachtoffers geraken hierdoor financieel afhankelijk van hun partner en kunnen ook niet betalen voor sommige services of zijn bang dit niet te kunnen betalen (Lindberg et al., 2020)

Uit de vorige paragrafen kan geconcludeerd worden dat de factoren die van invloed zijn op het doen van een melding in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld, en mogelijk effect hebben op het stijgen van de melddrempel, volgens de theorie de volgende factoren betreffen:

- Stigmatisering;
- Het gezin willen beschermen;

- Het gevoel geen recht te hebben op hulp i.v.m. criminele achtergrond;
- Taalproblemen;
- Slechte kennis over het navigeren door bestaande sociale, gerechtelijke en overheidssystemen;
- Lage sociale status;
- Angst voor sociaal isolement en uitsluiting van de gemeenschap;
- Slechte toegang tot hulp;
- Nabijheid dader;
- Financiële afhankelijkheid;
- Een gebrek aan kennis over de eigen burgerrechten;
- Geloof en tradities;
- Angst voor verstoring van de relatie;
- Privé aangelegenheden moeten privé opgelost worden;
- Angst om gestraft te worden voor het doen van een melding;
- Het doen van een melding kost tijd;
- Persoonlijk contact;
- Een gevoel hebben van machteloosheid;
- Zelfbeschuldiging;
- Hopeloosheid;
- Schaamte;
- Sociale omgeving;
- Het doen van een melding druist in tegen religieuze of morele overtuigingen;
- De angst om de kinderen te verliezen;
- Anonimiteit.

Gesteld kan worden dat een breed scala aan factoren per definitie en onafhankelijk van een lockdown een invloed uitoefent op de aanwezigheid van de melddrempel. Voor dit onderzoek is een verwachting/aanname gedaan over welke van de eerder genoemde, uit de literatuur voortvloeiende factoren ten tijde van een lockdown zullen toenemen in invloed op de melddrempel. Deze factoren zijn geselecteerd op basis van de eigen ervaring van de auteur en zullen aangevuld worden middels empirisch onderzoek. De factoren die voor dit verdere onderzoek meegenomen zullen worden zijn de volgende:

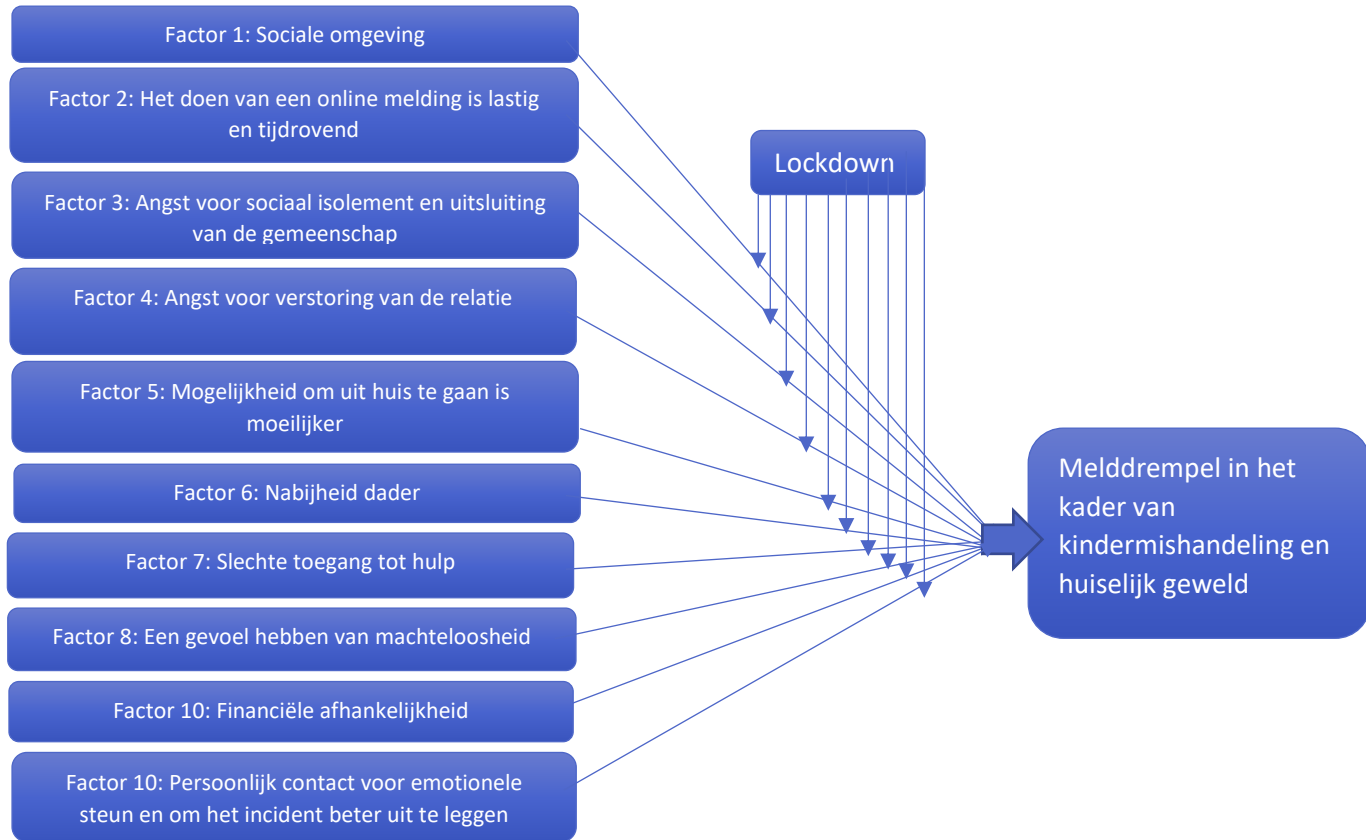
- Sociale omgeving;
- Het doen van een online melding is lastig en tijdrovend;
- Angst voor sociaal isolement en uitsluiting van de gemeenschap;
- Angst voor verstoring van de relatie;
- Mogelijkheid om uit huis te gaan is moeilijker;
- Nabijheid dader;
- Slechte toegang tot hulp;
- Een gevoel hebben van machteloosheid;
- Financiële afhankelijkheid;
- Persoonlijk contact voor emotionele steun en om het incident beter uit te leggen ontbreekt.

2.5 Conceptueel model

In figuur 1 is het conceptueel model uitgewerkt voor dit onderzoek ter verduidelijking van het framework van de analyse. In dit onderzoek wordt onderzocht welke factoren (onafhankelijke variabelen) van directe invloed zijn op de melddrempel (afhankelijke variabele) voor een slachtoffer in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld. Er is niets te zeggen over de mate van invloed van de factoren, wegens de unieke gebeurtenis van de lockdown. De lockdown is in dit geval een modererende variabele die van invloed is op de factoren en op de verwachte stijging van de

melddrempel. De verwachte invloed die de factoren hebben op de melddrempel is positief en direct. Verwacht wordt dat de melddrempel direct stijgt op het moment dat de factoren en de lockdown aanwezig zijn.

Figuur 1: conceptueel model

H3 Onderzoeksdesign

In dit hoofdstuk wordt nagegaan hoe de hoofdvraag van dit onderzoek beantwoord zal worden. Aan de hand hiervan worden de relevante variabelen voor dit onderzoek in paragraaf 3.1 geoperationaliseerd. Vervolgens wordt beschreven hoe de data zullen worden verzameld en worden geanalyseerd. De strategie en methode van dit onderzoek zullen in paragraaf 3.2 beschreven worden. In paragraaf 3.3 komen de kwaliteitsindicatoren aan bod.

3.1 Operationalisering

Concept	Definitie	Aspect binnen de definitie	Indicator
Lockdown	Een noodprotocol dat beoogt te voorkomen dat mensen een bepaald gebied verlaten. Het protocol kan meestal alleen worden ingesteld door een autoriteit.	Het noodprotocol in Nederland ingesteld door de overheid beoogt in dit verband te voorkomen dat mensen hun huis zonder goede reden verlaten en tracht zo min mogelijk fysieke sociale contacten te hebben als oplossing om een globale pandemie (het Coronavirus) tegen te gaan.	Respondenten geven aan of de sociale omgeving is veranderd voor de Nederlandse bevolking (incl. slachtoffers) doordat er: - Minder mogelijkheden zijn om ergens anders heen te gaan dan thuis; - Verplicht minder fysieke sociale contacten zijn; - Verplicht thuis gebleven moet worden; - Een opgelegd noodprotocol in de vorm van een lockdown en/of sociale restricties opgelegd zijn door de overheid; - Sancties tegenover staan op het moment dat er niet aan de sociale restricties gehouden wordt.
Factor	Een eigenschap die een bepaalde invloed heeft op de uitkomsten van in dit geval het doen van een melding in het kader van kindermishandeling en/of huiselijk geweld	Eigenschap kan in dit geval in de meest brede zin opgevat worden, denk bijvoorbeeld aan een barrière, een processtap, een omstandigheid etc.	- Respondenten geven aan of een bepaalde barrière ervoor zorgt dat slachtoffers geen melding willen of kunnen maken; - Respondenten geven aan of een bepaalde omstandigheid

		De invloed van de eigenschap kan met zich meebrengen dat de melddrempel voor een slachtoffer stijgt of daalt	invloed heeft op het stijgen van de melddrempel voor een slachtoffer. - Respondenten geven aan of een bepaalde omstandigheid invloed heeft op het afnemen van de melddrempel voor een slachtoffer.
Melddrempel in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld	Het niet melden van kindermishandeling en huiselijk geweld wegens barrières voor slachtoffers.	Het bestaan van de melddrempel kan enerzijds duiden op het minder aanwezig zijn van de bereidheid van een slachtoffer om een melding te maken van kindermishandeling of huiselijk geweld maar heeft ook te maken met de mindere mogelijkheid om een melding te doen.	- Respondenten geven aan of slachtoffers wegens bepaalde barrières minder bereid zijn om een melding te maken; - Respondenten geven aan of slachtoffers wegens bepaalde barrières minder de mogelijkheid hebben om een melding te doen.
Melding	Het notificeren van een hulpverlener door het slachtoffer in het kader van kindermishandeling en/of huiselijk geweld' (Goudriaan H. , 2006).	Notificeren betekent niet altijd alleen een officiële melding. De notificatie dient in dit onderzoek gedaan te worden door het slachtoffer. Een notificatie kan ook een signaal zijn dat een slachtoffer afgeeft ter indicatie van hulp.	- Respondenten geven aan of slachtoffers een signaal af hebben gegeven aan een professional met het beoogde doel om hulp te krijgen; - Een professional geeft aan een signaal of notificatie te hebben gekregen van een slachtoffer met het beoogde doel om hulp te krijgen.

Tabel 1: indicatoren

3.2 Strategie & Methoden

De onderzoeksvraag heeft tot doel de factoren te achterhalen die van invloed zijn op de melddrempel voor slachtoffers in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld ten tijde van een lockdown. Dit zijn enerzijds factoren die ook zonder een lockdown aanwezig zijn, maar verondersteld worden in meerdere mate invloed op de melddrempel uit te oefenen ten tijde van een lockdown. En anderzijds factoren die alleen aanwezig zijn ten tijde van een lockdown. Het onderzoek is uitgesplitst in drie variabelen, de factoren, de lockdown en de melddrempel in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld. Daarnaast heeft dit onderzoek tot doel om bestuurlijk inzicht te krijgen in de problematiek rondom kindermishandeling en huiselijk geweld in een lockdown en om bestuurlijke aanbevelingen te doen zodat relevante organisaties hun beleid aan kunnen passen, waardoor de melddrempel ten tijde van een lockdown niet stijgt. Vanuit de literatuur geldt dat er verschillende onderzoeksmethoden bestaan (Verschuren & Doorewaard, 2015). In deze paragraaf wordt uitgewerkt welke onderzoeksmethode gehanteerd wordt voor dit onderzoek.

3.2.1 Onderzoeksstrategie

Verkennd theoretisch onderzoek

Dit onderzoek is een verkennend, of te wel, exploratief en theoretisch onderzoek. De resultaten uit dit onderzoek zijn nog onvolledig door de nieuwe aard van de lockdown. Het onderzoek geeft ideeën om het onderzoeksgebied te verkennen voor vervolgonderzoek. Het doel van een dergelijk onderzoek is om het onderzoeksprobleem beter te begrijpen. Hiervoor wordt gekeken naar belangrijke factoren omtrent de lockdown en de mogelijke relatie met de melddrempel en achterliggende motivatie die slachtoffers van kindermishandeling en huiselijk geweld ervaren. Bij dit onderzoek is geen sprake van restricties; alle mogelijk interessante gegevens worden verzameld (Verschuren & Doorewaard, 2015). Dit onderzoek richt zich op de bijdrage voor processen van relevante partijen zoals Veilig Thuis, de politie, zorgverleners en de overheid om de veronderstelde aanwezige melddrempel voor slachtoffers te verminderen. Dit onderzoek is uitgevoerd als een kwalitatief onderzoek en gebaseerd op documentonderzoek en 19 semigestructureerde interviews met slachtoffers en professionals die nauw in contact staan met slachtoffers.

Interviews

In dit onderzoek zullen de factoren die van invloed zijn op een melddrempel en de relatie tussen de factoren en een veronderstelde stijging van de melddrempel voor slachtoffers in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld ten tijde van een lockdown aan de hand van interviews onderzocht worden. Voor het interview is als methode ‘semigestructureerd vragen’ aangehouden. Interviews zijn arbeidsintensief, in tegenstelling tot bijvoorbeeld een survey (Verschuren & Doorewaard, 2015). Er is gekozen voor interviews uit praktisch oogpunt voor de te benaderen respondenten, omdat een survey een relatief grote aselecte steekgroep vereist waarbij vele bevragingen gedaan moeten worden met een klein percentage van respons vooral ten tijde van de grote drukte bij de relevante respondenten tijdens de pandemie (Verschuren & Doorewaard, 2015). De respondenten zijn geselecteerd op basis van het principe van ‘snowball sampling’. Hierbij zijn bestaande relaties en netwerken gecontacteerd, is er een oproep op diverse sociale media kanalen zoals LinkedIn, Facebook en Instagram gedaan en is de gevonden respondenten gevraagd of zij relevante contacten hebben die open staan voor een interview. De interviews zijn afgenomen bij relevante instanties en personen die meldingen omtrent kindermishandeling en huiselijk geweld ontvangen, slachtoffers na kindermishandeling en/of huiselijk geweld begeleiden, signalen hieromtrent opvangen en instanties en personen die met incidenten omtrent kindermishandeling en huiselijk geweld te maken hebben of hier beleid voor ontwikkelen. In deze stap worden de data verzameld die in gesprek met de respondenten opgehaald is. De respondenten ontvingen ter voorbereiding een overzicht van het onderzoek, de interviewvragen om zich voor te kunnen bereiden op het interview en een ‘informed consent’- formulier voor de toestemming van het gebruik van de

data en de privacy van de respondenten. In totaal zijn er 19 respondenten geïnterviewd. Vanwege privacy redenen worden alleen de functietitels van de respondenten genoemd in Bijlage 3. De vragen die gebruikt zijn tijdens de interviews, zijn te vinden in Bijlage 1.

Literatuuronderzoek

Bestaande kennis en theorieën over de concepten uit dit onderzoek is verzameld. Deze stap vormt de basis voor het theoretisch kader en leidt tot een conceptueel model. Hiermee is het onderzoek aangescherpt om te komen tot gefundeerde hoofd- en deelvragen.

Deskresearch

Deskresearch bestaat uit de analyse van geschreven documenten en onderzoeken die afkomstig zijn vanuit de praktijk, zoals bijvoorbeeld Rijksoverheid en het CBS. Deze documentanalyse is bruikbaar in combinatie met de interviews.

Dataverwerking

Alle data afkomstig uit de literatuur, de interviews en praktijkdocumenten zijn verwerkt, waarbij de documenten allen geanalyseerd zijn aan de hand van de gestelde hoofd- en deelvragen. Voor dit onderzoek is er voor gekozen om het jaar 2020 als startmoment aan te houden in het kader van de coronacrisis. Dit is een logisch moment, omdat het formeel de periode betreft waarin slachtoffers de factoren die van invloed zijn op de melddrempel anders ervaren of nieuwe factoren ervaren die van invloed zijn op de melddrempel. De theorie heeft als basis gediend voor het ontwerp en de insteek van de interviews.

3.2.2 Methode

De gekozen methode voor het afnemen van interviews betreft voor dit onderzoek een online/digitaal interview, aan de hand van opgestelde semigestructureerde vragen, waarbij alle vragen (in)direct betrekking hebben op de factoren die van invloed zijn op de melddrempel voor slachtoffers in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld ten tijde van een lockdown en de veronderstelde relatie die deze factoren hebben met de melddrempel.

3.2.3 Selectie respondenten

De interviews zullen afgenomen worden bij relevante instanties en personen die meldingen omtrent kindermishandeling en huiselijk geweld ontvangen, met beleid hieromtrent te maken hebben of met incidenten hieromtrent te maken hebben zoals het Ministerie van VWS, Veilig Thuis, zorgverleners en de politie. Uitgaande van de cijfers van het BIG-register zijn er per 1 september 2020 360.345 geregistreerde zorgverleners in Nederland die bevestigd kunnen worden (BIG-register, 2020). Binnen het Ministerie van VWS is er één projectleider (bij mij bekend) die zich bezig houdt met het dossier kindermishandeling en huiselijk geweld die bevestigd kan worden. Daarnaast kent Veilig Thuis 27 regionale locaties (Veilig Thuis, 2020). In Nederland werken er, volgens cijfers van de politie, in totaal ongeveer 40.000 agenten (Infopolitie, 2020). In 2018 gaf een woordvoerder van de nationale politie aan dat het aantal 'blauw op straat', dat ook naar een eventuele melding of incident gestuurd kan worden omtrent kindermishandeling en huiselijk geweld, sterk kan variëren. Uit cijfers blijkt dat er 21.202 agenten de straat op kunnen. Rekening houdend met een ziekteverzuimpercentage van 7%, wordt er in dit onderzoek uitgegaan van 17.357 agenten op straat die bevestigd kunnen worden.

Uit praktisch oogpunt wordt er voor het benaderen van de respondenten gebruik gemaakt van mijn al bestaande netwerk op basis van het principe van snowball sampling. Van de te bevragen zorgverleners richt dit onderzoek zich op de zorgverleners werkzaam in de eerste lijn en zorgverleners die direct in contact staan met slachtoffers van kindermishandeling en huiselijk geweld.

3.3 Validiteit en betrouwbaarheid

3.3.1 validiteit

Interne validiteit

De interne validiteit van dit onderzoek is gewaarborgd, omdat de relevante indicatoren vanuit de theorie goed geoperationaliseerd zijn naar meetbare indicatoren. Dit vormt tevens de basis voor de interviewvragen. De interviews zijn anoniem uitgewerkt met alleen de functietitel of rol van de bevroegde personen om te voorkomen dat sociaal wenselijke antwoorden worden gegeven of uit angst dat belevingen openbaar worden gemaakt. Daarnaast zijn de resultaten van de interviews (anoniem) opvraagbaar en zijn de resultaten gecodeerd en geanalyseerd met Atlas.ti om precies te kunnen meten wat de uitkomsten zijn. De respondenten krijgen desgewenst ook de mogelijkheid om het transcript van het interview in te zien, te rectificeren en na te lopen. De interne validiteit is verder door onderzoek op aspectniveau geborgd.

Externe validiteit

De externe validiteit van een onderzoek is geborgd indien het onderzoek bruikbaar is buiten de context van dit specifieke onderzoek (Verschuren & Doorewaard, 2015, p. 136). De uitspraken in dit onderzoek en de conclusie van dit onderzoek kunnen door andere onderzoekers gebruikt worden, maar kan ook toepassing vinden in een andere setting, zoals in andere vormen van criminaliteit. Tevens kunnen andere landen dit onderzoek als basis nemen en kunnen niet gesproken (bestuurlijke) organisaties die te maken hebben met meldingen rondom criminaliteit (niet alleen in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld) leren van de resultaten van dit onderzoek en de aanbevelingen. Daarmee is het onderzoek generaliseerbaar voor andere organisaties, andere respondenten, slachtoffers, soorten van criminaliteit, meldingen en landen. Daarnaast is het onderzoek goed afgebakend door in de empirische analyse alleen in te gaan op de factoren die van invloed zijn op de melddrempel ten tijde van een lockdown. Hierdoor wordt het aantal variabelen klein en overzichtelijk gehouden. De externe validiteit is daarnaast geborgd doordat er 19 interviews zijn afgenomen. Het aantal afgenomen interviews draagt bij aan het nagaan van meningen, relaties en percepties. De interviews sluiten daarom aan bij de scope van het onderzoek.

Beperkingen

Ondanks dat voor een klein onderzoek zowel de interne als de externe validiteit zo goed als mogelijk gewaarborgd is, heeft dit onderzoek ook beperkingen. Er is opgemerkt dat het lastig is om ten tijde van een actieve lockdown respondenten te vinden die zelf met kindermishandeling en huiselijk geweld als slachtoffer te maken hebben of direct met deze slachtoffers in contact staan. Deze doelgroep is momenteel erg druk. Er is daarom gekozen voor de methode van snowball sampling. Dit bracht met zich mee dat ook de representatie van dit onderzoek geen goede afspiegeling van de Nederlandse bevolking geeft. Nader onderzoek bij een grotere en meer representatieve onderzoekspopulatie is daarom van groot belang om met name de externe validiteit te verbeteren. Daarnaast is ten tijde van het schrijven van dit onderzoek nog weinig literatuur gepubliceerd omtrent kindermishandeling en huiselijk geweld ten tijde van een lockdown. Laat staan in Nederland en met de focus op de melddrempel. Dit beperkt het theoretisch kader.

3.3.2 betrouwbaarheid

Dit onderzoek beschrijft tot in detail de stappen en opzet van het onderzoek, waardoor deze duidelijk en makkelijk navolgbaar zijn. De beschikbare data is vermeld. Daarnaast is verklaard hoe de conclusie wordt opgebouwd. Daardoor is het onderzoek navolgbaar en reproduceerbaar. Mede hierdoor is het doen van dit onderzoek herhaalbaar wat de betrouwbaarheid vergroot. Tevens is getracht de betrouwbaarheid te vergroten door diverse wetenschappelijke bronnen en praktijkbronnen te gebruiken bij de theoretische en empirische analyse.

Er zit geen financieel gewin of andere perverse prikkels voor de respondenten achter de specifieke

uitkomsten van de interviews, waardoor de betrouwbaarheid van de uitkomsten groot is. Hierbij kan aangenomen worden dat de deelnemende partijen meedoen met de interviews in belang van het onderzoek en deze naar eerlijkheid zullen invullen. Als de factoren die van invloed zijn op de melddrempel ten tijde van een lockdown achterhaald kunnen worden, dan zal het voor de onderzoekspopulatie des te belangrijker zijn deze aan het licht te brengen en in kaart te brengen om passend beleid te voeren.

De betrouwbaarheid van dit onderzoek kan vergroot worden door hetzelfde onderzoek uit te voeren bij een grotere onderzoekspopulatie om aan te tonen dat hetzelfde soort onderzoek (onder dezelfde omstandigheden) hetzelfde resultaat oplevert. Ook kan dit door hetzelfde onderzoek uit te laten voeren bij andere vormen van criminaliteit ten tijde van een lockdown. Daarnaast is dit onderzoek in 2020/2021 onderzocht als gevolg van de coronacrisis en de maatregelen die in het kader van de coronacrisis door de overheid zijn opgelegd. Om de betrouwbaarheid te vergroten zouden er meer onderzoeken gedaan kunnen worden in andere jaren en landen waar crisismaatregelen zijn opgelegd door de overheid.

3.3.3 Ethiek en privacy

Vanuit ethisch oogpunt zijn voor dit onderzoek verantwoorde keuzes gemaakt die moreel niet indruisen tegen ethische normen en waarden. Daarnaast is er sprake van wetenschappelijke integriteit, doordat van elke interview letterlijke, (anoniem) opvraagbare transcripten zijn gemaakt en elke respondent voor het interview een informed consent formulier (bijlage 2) heeft getekend.

H4 Resultaten

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de empirische bevindingen uit de afgenomen interviews. Tevens zullen er sub conclusies getrokken worden op basis van een analyse van de empirische resultaten en de literatuur.

4.1 Aanleiding kindermishandeling en huiselijk geweld in lockdown

De lockdown is een unieke situatie die voor eenieder voor veel verandering zorgt. Deze veranderingen kunnen het risico op kindermishandeling en huiselijk geweld vergroten. Tijdens de interviews is de respondenten de vraag gesteld welke veranderingen voor de slachtoffers zij merken tijdens de lockdown. Meer specifiek werd gevraagd naar de veranderingen in het kader van de sociale omgeving. De veranderingen zijn door alle respondenten in verband gebracht met een verhoogde kans op kindermishandeling of huiselijk geweld.

De grootste veranderingen aangehaald door meerdere respondenten, zijn:

- Thuisscholing;
- Thuiswerken;
- Meer financiële uitdagingen;
- Meer nabijheid van de dader;
- Het wegvallen van sport;
- Minder sociale contacten;
- Minder sociale controle.

Daarnaast is er nog een aantal veranderingen dat wel degelijk zou kunnen bijdragen aan het verhogen van het risico op kindermishandeling en huiselijk geweld ten tijde van de lockdown, maar die slechts door één of twee respondenten genoemd werd:

- Een gevoel van onduidelijkheid en onzekerheid door de lockdown;
- Verveling;
- De avondklok;
- Geen juiste interventie en controle kunnen krijgen;
- Angst voor het coronavirus;
- Corona moeheid.

Het is goed om te beseffen dat alle risicofactoren met zich mee kunnen brengen dat er stress, irritaties, frustraties en machteloosheid ontstaat, die aanleiding kan zijn tot geweld, maar ook omgekeerd kunnen de factoren voor meer rust in gezinnen zorgen, volgens de respondenten. Simpelweg omdat dingen wegvallen en er minder prikkels op een dag aanwezig zijn. Hoewel er een bepaalde lijn in risicofactoren getrokken kan worden uit de interviews, is het goed te beseffen dat alles contextafhankelijk is.

4.2 Incidenten en meldingen

Tijdens de interviews is de respondenten gevraagd of zij vanuit hun eigen praktijkervaring tijdens de twee lockdown periodes hebben gemerkt dat de aantallen meldingen en incidenten zijn toegenomen, zoals volgens de literatuur en de praktijk de verwachting was. Er is de respondenten duidelijk het verschil aangegeven tussen een incident – die niet altijd gemeld of opgemerkt hoeft te worden – en een melding, waarbij ook onofficiële meldingen en hulpvragen meegerekend zijn.

4.2.1 Incidenten

Bijna de helft van de respondenten geeft aan geen verandering te zien in het aantal incidenten dat hen ter oren komt en zij kunnen dit tevens niet staven met cijfers.

Eén van de respondenten, werkzaam bij het Ministerie VWS, geeft het volgende over aan: “de cijfers verbazen mij eigenlijk ook, want wij hebben natuurlijk eigenlijk vanaf moment één de cijfers goed in de gaten gehouden en staan in nauw contact met alle partijen om dat te blijven monitoren. Elke keer verwacht je dan toch dat de cijfers omhoog gaan en dat gebeurt dan niet.” Eén van de respondenten, werkzaam bij de politie, maakt hierbij de kanttekening dat het lastig is om een incident, dat vaak achter gesloten deuren afspeelt, te achterhalen en te monitoren. Dit is simpelweg niet mogelijk, omdat niet alles in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld bij hen bekend is. Daarbij kan per regio ook een groot verschil te zien zijn. Eén van de respondenten uit ook haar zorgen in dit kader: “missen we niet een hoop?”

Een aantal respondenten geeft aan juist een stijging op te merken in het aantal incidenten. Respondenten merken dit doordat er meer huisverboden binnen komen, de wachtlijsten toenemen en er meer zorgvragen via de huisarts binnen komen. Door één van de respondenten, betrokken bij een school, wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de eerste en de tweede lockdown. De incidenten tijdens de eerste lockdown in haar praktijk waren hoger, doordat tijdens de tweede lockdown noodopvang voor kwetsbare gezinnen bij de scholen mogelijk was.

Eén respondent, werkzaam als ambulante hulpverlener, geeft aan dat het juist wat rustiger geworden is bij hen. Zij geven in tegenstelling tot een eerdere respondent, werkzaam binnen de GGZ, aan, dat het aantal huisverboden bij hen erg omlaag is gegaan. Zij vragen zich binnen de organisatie af of dit is ontstaan door de coronamaatregelen waardoor mensen juist meer teruggetrokken zijn en niet de ruimte voelen om hulp te zoeken of hulp in te schakelen.

Een aantal respondenten geeft aan het niet te weten, maar maakt de kanttekening dat de incidenten die zij voorbij zien komen met name heftiger en ernstiger van aard zijn geworden sinds de lockdown.

4.2.2 Meldingen

Het simpele feit dat de helft van de respondenten aangeeft een stijging te merken in het aantal plaatsgevonden incidenten tijdens de lockdown, betekent niet dat ook het aantal meldingen stijgt.

Meer dan de helft van de respondenten geeft aan geen verschil in de praktijk te zien tussen de meldingen voor en tijdens de lockdown, dit blijkt ook niet uit de officieel gepubliceerde cijfers van Veilig Thuis. Hoewel de cijfers van Veilig Thuis in vergelijking met vorig jaar wel zijn gestegen, vindt deze stijging elk jaar plaats en is het niet per definitie te koppelen aan de lockdown. De meeste respondenten geven wel aan dat zij hiermee niet denken dat het aantal incidenten niet is gestegen, maar dat zij dit simpelweg niet terug zien in de meldingen die gedaan worden. Eén van de respondenten, werkzaam als schoolmaatschappelijk werker, geeft aan dat het aantal meldingen gelijk is gebleven.

Eén van de respondenten, werkzaam als huisarts in opleiding, geeft aan dat de directe signalen niet worden opgevangen doordat mensen tijdens een lockdown dingen vermijden, zoals naar de dokter gaan. Een andere respondent geeft in het verlengde hiervan aan dat dit ook komt doordat er momenteel geen hulp klaar staat, omdat je overal op moet wachten.

Eén van de respondenten, werkzaam als PhD onderzoeker in het kader van partnergeweld, geeft aan dat zij hoort van hoogopgeleide vrouwen dat het voor hen lang duurt voordat zij erkennen dat zij in een situatie van huiselijk geweld zitten. Zij geeft aan dat dit hetzelfde is voor “mensen in ‘same sex’-

koppels, die het vaak ook niet herkennen, omdat ze zich niet herkennen in het stereotype beeld, dan duurt het lang voordat zij beseffen van: oh ja, ik ben daar slachtoffer van.... Net als mannen die slachtoffer worden van een vrouwelijke partner.” In dat kader zullen de echte meldingen wellicht pas over twee of drie jaar plaatsvinden.

Een andere respondent, betrokken bij een school, geeft aan dat het niet stijgen van de meldingen voor scholen ook samen kan hangen met de plotselinge verandering in de mogelijkheid om hulp te zoeken. De schoolmaatschappelijk werker en de leraren zaten ineens thuis. Waar normaal bij hen naar binnen gelopen kon worden, was nu de bereikbaarheid en het zicht op veiligheid verdwenen.

Eén van de respondenten, werkzaam bij het Ministerie VWS, geeft aan geen stijging te zien in de meldingen in algemene zin, maar geeft wel aan dat er indicaties zijn bij de Kindertelefoon dat er meer adviesvragen worden gesteld. Daarnaast geeft een andere respondent aan, betrokken bij een school, dat zij merkt dat kinderen meer fantasieverhalen ophangen nu in de lockdown, puur om aandacht te krijgen, en om aan te geven dat er wel iets aan de hand is.

Een grote groep respondenten geeft aan een stijging te zien in het aantal meldingen dat gedaan is tijdens de lockdown, waarbij één van de respondenten, betrokken bij een school, aangeeft nu juist meer in gesprek te gaan met ouders, waardoor ook meer zichtbaar voor haar wordt. Een andere respondent, tevens betrokken bij een school, geeft aan dat juist in de lockdown ouders een beroep op haar doen omdat ze het écht niet meer kunnen bolwerken thuis. Verder geven respondenten, net als bij het zien van de incidenten, aan, dat dit komt doordat er meer huisverboden binnen komen, de wachtlijsten toenemen, er meer zorgvragen via de huisarts binnen komen en de professional zelf meer meldingen heeft gedaan. Ook wordt bij Safe, een vrouwenopvang, gezien dat er een flinke stijging is te zien in de bezoekersaantallen, aanmeldingen en spoedmeldingen.

Toch geven drie respondenten aan, die niet kunnen aantonen dat in absolute getallen de meldingen gelijk zijn gebleven of toe zijn genomen, maar dit gevoel wel hebben, dat het ook zou kunnen zijn dat het aantal meldingen afgenomen is in de lockdown. Enerzijds kan dit te maken hebben met het feit dat het zicht kwijt is op kinderen doordat de scholen dicht waren. Hierbij werd het voorbeeld van schone goede kleding, verzorgd zijn, fris ruiken en voldoende eten bij zich hebben genoemd. Dit kunnen signalen zijn om een gesprek aan te gaan. Verder kan het aantal meldingen ook afgenomen zijn doordat mensen zaken als dokters en sociale contacten vermijden en daardoor ook minder mogelijkheden hebben om een melding te doen.

4.2.3 sub conclusie

Vanuit de literatuur kwam in het theoretisch kader van dit onderzoek naar voren dat in verschillende onderzoeken in verschillende landen en tijden bekend is dat incidenten nooit direct gemeld worden.

De (geringe) literatuur over meldingen en incidenten tijdens de lockdown in het kader van corona laat in Noorwegen zien dat 56% van de respondenten in een onderzoek meldt dat het aantal verzoeken van klanten af is genomen in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld. Vermoed wordt dat dit het gevolg is van onderrapportage vanwege lockdown-beperkingen (Øverlien, 2020).

Vanuit de literatuur wordt verwacht dat het aantal incidenten toe zal nemen in de lockdown, maar het aantal meldingen hoeft niet ook toe te nemen doordat veel slachtoffers incidenten niet melden en de kans bestaat dat er onderrapportage vanwege de lockdown-beperkingen optreedt.

Vanuit het empirisch onderzoek, de interviews, is gebleken dat de helft van de respondenten aangeeft geen verandering in de incidenten te zien, de andere helft geeft aan een stijging op te merken. Slechts één respondent geeft aan een afname te merken.

Wat betreft de meldingen, geeft meer dan de helft van de respondenten aan geen verschil in de praktijk te zien tussen de meldingen voor en tijdens de lockdown, dit blijkt ook niet uit de officieel gepubliceerde cijfers van Veilig Thuis. De meeste respondenten geven wel aan dat zij hiermee niet denken dat het aantal incidenten niet is gestegen, maar dat zij dit simpelweg niet terug zien in de meldingen die gedaan worden. Eén van de respondenten, werkzaam bij het Ministerie VWS, geeft aan geen stijging te zien in de meldingen in algemene zin, maar geeft wel aan dat er indicaties zijn bij de Kindertelefoon dat er meer adviesvragen worden gesteld. De overige respondenten geven aan een stijging te zien in het aantal meldingen. Drie respondenten, die het gevoel hebben dat de meldingen gelijk zijn gebleven of toe zijn genomen, maar dit niet kunnen aantonen in absolute getallen, geven aan dat het ook zou kunnen zijn dat het aantal meldingen afgenomen is in de lockdown. In de volgende paragraaf zal verder in worden gegaan op de melddrempel, waardoor slachtoffers niet direct een melding maken.

4.3 Factoren van invloed op de melddrempel

Tijdens de interviews is aan de respondenten gevraagd welke uit de literatuur voorkomende factoren in de praktijk inderdaad aangemerkt worden als factoren die extra aanwezig zijn in een lockdown waardoor de melddrempel stijgt en slachtoffers minder snel een melding maken. Daarnaast is hen gevraagd welke factoren die we nog niet kende uit normale tijden nu invloed lijken te hebben op de melddrempel. De resultaten worden hieronder uitgewerkt en toegelicht.

4.3.1 Sociale omgeving

We kunnen allen beamen dat er veel is veranderd als gevolg van de coronacrisis en de lockdown in ieders sociale omgeving. Scholen sloten, werken werd vanuit huis gedaan, sociale contacten verminderden, er kwam tijdens de tweede lockdown een avondklok, sportscholen en horeca sloten.

Respondenten geven aan dat het netwerk, welke je normaal raadpleegt ter ondersteuning als het niet goed gaat, in een lockdown moeilijker te bereiken is. Dit maakt eenzaam. Respondenten geven daarnaast aan dat juist dit soort contact de eerste stap kan zijn om verder hulp te zoeken. Dit kan volgens respondenten ook niet vervangen worden door digitale alternatieven. Het is niet hetzelfde. Het sociale netwerk zorgt daarnaast ook voor een uitlaatklep, het loslaten van spanningen en stress en voor een veilige haven. Even lol hebben, contact hebben met anderen, sporten, lachen etc. De spanningen en stress kunnen nu moeilijk dan ooit losgelaten worden door mensen, met alle gevolgen van dien. Eén van de respondenten, betrokken bij een school, geeft ook haar zorgen aan in het kader van opgebouwde relaties door kinderen met speciale behoeften. Zij gaan moeilijk relaties aan en hierdoor verslechterd de relatie ook erg snel als het contact verminderd, waardoor het zicht op het kwetsbare kind binnen no-time weg kan zijn.

Verder is er door het netwerk minder zicht op wat er zich afspeelt bij anderen thuis. Tante, opa en oma komen minder langs, mede ook omdat zij mogelijk binnen een risicogroep vallen. Of de gym juf of meester die niet meer kan signaleren en alarm kan slaan als een kind onder de blauwe plekken zit. Dit is volgens één van de respondenten een grote beperkende factor. Je hebt immers door de sociale isolatie minder contacten om je heen die je er ook op kunnen wijzen dat er iets moet gebeuren. Dit kan een gevoel van hopeloosheid met zich meebrengen, geeft één van de respondenten die slachtoffer is van kindermishandeling aan, omdat dit het laatste stukje is waar een slachtoffer zich nog aan vast kan houden.

Daarnaast wordt benoemd dat een grote sociale verandering is dat het gehele huishouden meer dan ooit tijd met elkaar besteed. Dit kan ervoor zorgen dat spanningen hoger oplopen en de kans op

kindermishandeling en huiselijk geweld verhogen. Het is tevens moeilijker om te bellen voor hulp als de rest van het huishouden altijd in de nabijheid is. Tegelijkertijd brengt dit de noodzaak met zich mee om niet de relatie te verstoren, wat als effect kan hebben dat een melding niet wordt gedaan. Dit hangt tevens samen met de afhankelijkheid die je meer dan ooit van elkaar hebt. Dit thuiszitten met het gehele huishouden geldt voor de gehele straat. Er zijn meer mensen in de nabijheid die nu ook kunnen horen als er sprake van ruzie of geweld is. Toch namen de meldingen vanuit de omgeving niet toe. Eén van de respondenten, werkzaam als PhD onderzoeker in het kader van partnergeweld, verklaart dit vanuit het perspectief van handelingsverlegenheid, burens vinden dit niet hun zaak, willen zich niet bemoeien met andermans zaken en snappen meer dan ooit dat iedereen in een stressvolle situatie zit.

Veel meldingen komen daarnaast binnen via doorverwijzers. En hoewel een respondent, werkzaam als systeemtherapeut voor gezinnen, eerder aangaf meer doorverwijzingen dan ooit te krijgen, geeft een andere respondent aan dat zij merkt dat het voor slachtoffers lastiger of minder laagdrempelig is tijdens de lockdown om naar een doorverwijzer te gaan, waardoor er ook minder meldingen via deze weg binnen kwamen bij het ambulante team waar zij werkt.

Als er wordt gekeken naar de avondklok is er gelukkig wel een uitzondering gemaakt indien je te maken hebt met kindermishandeling of huiselijk geweld. Je mag dan nog na de avondklok naar buiten gaan. Toch geven respondenten aan dat dit in de praktijk druk met zich mee brengt. Je bent de enige op straat. Wie ziet je van binnenshuis? Wat nu als de politie komt? Slachtoffers willen dit niet altijd delen met de politie.

Toch geeft ook één van de respondenten, werkzaam als systeemtherapeut, aan dat hij ziet dat familie ook op een negatieve manier invloed kan uitoefenen. Zij kunnen druk uitoefenen op het slachtoffer om géén melding te maken: “wees blij met wat je hebt.” Anders breng je de hele familie in verlegenheid. Als het contact met familie nu niet kan plaatsvinden of minder is, kan dit net de juiste kracht aan het slachtoffer geven om nu wél een melding te doen. Ook geeft één van de respondenten aan dat een verminderd sociaal netwerk ook kan zorgen voor rust, stabiliteit en meer structuur, omdat verplichtingen wegvallen.

4.3.2 Online melding

Respondenten is vervolgens gevraagd of zij het idee hebben dat slachtoffers een stijging in de melddrempel ervaren doordat zij het doen van een online melding niet prettig vinden, waar slachtoffers in een lockdown meer op aangewezen zijn. Dit kan zijn omdat een online melding lastig en tijdrovend is en omdat emotionele steun en de mogelijkheid om een incident beter uit te leggen ontbreekt.

Een aantal respondenten geeft aan dat dit inderdaad een reden zou kunnen zijn waarom slachtoffers nu in de lockdown minder snel een melding doen of dit voor zich uit schuiven. Online melden is daarnaast niet cultuursensitief. Met name als je kijkt naar slachtoffers met een migratie achtergrond, personen met een taalachterstand, taalbarrière en personen die digitaal niet begaafd zijn. Echter geven zij aan dat vooral voor zorgverleners die een melding doen voor een patiënt de online melding erg tijdrovend is. Soms dien je wel 1,5 uur voor één melding uit te trekken en heb je te maken met de website die eruit ligt of een slechte Wifi verbinding. Dit helpt niet mee voor de laagdrempeligheid.

Daarnaast beaamen respondenten dat je bij een online melding emoties lastiger onder woorden brengt dan telefonisch of in persoon. Doordat een online melding ook minder persoonlijk is, kan het slachtoffers nog banger worden. Dit hangt dan ook samen met onwetendheid van wat er met die online melding gaat gebeuren, wie de melding kan lezen en hoe het zit met je privacy. Ook het signaleren door de hulpverlener is hierdoor moeilijker omdat je emotie mist, wat er echt onderhuids gebeurt, onderlinge reacties tussen partners etc. Met name bij jongere kinderen wijst de praktijk volgens twee verschillende respondenten uit dat zij het beste praten tijdens een actieve bezigheid,

zoals kleuren, tekenen of knutselen. Bij een online melding is het de vraag hoeveel van de echt relevante informatie een hulpverlener krijgt van een kind. Dit werkt erg beperkend.

Ook geeft één van de respondenten, PhD onderzoeker in het kader van partnergeweld, de kanttekening dat sommige slachtoffers erg door hun partner in de gaten worden gehouden, ook online. Zij gebruiken tracking- en stalkerware, waardoor slachtoffers helemaal niet online durven.

Toch geven de meeste respondenten aan dat zij het doen van een online melding in een lockdown periode geen factor vinden die de melddrempel laat stijgen. Eén van de respondenten geeft zelfs aan dat een online melding voor sommige slachtoffers juist fijner kan zijn, doordat je op afstand hulp kan vragen. Niemand in je nabijheid kan daarbij horen wat je typt en de meeste mensen zijn online goed vaardig deze dagen, hebben een telefoon of laptop tot hun beschikking en een stabiele internetverbinding die ze ergens kunnen krijgen. Daarnaast heeft Veilig Thuis in de lockdown periode een chatfunctie ontwikkeld voor hulpvragen, dit zou juist een laagdrempelige online mogelijkheid moeten zijn voor slachtoffers.

Tot slot geeft één van de respondenten, betrokken bij een ambulant team, aan dat de meeste meldingen telefonisch gebeuren, dus dat je online meldingen, zoals een chatfunctie, voornamelijk als een extra weg moet zien. En ook bij Veilig Thuis komen bijna alle officiële meldingen van particulieren per telefoon binnen, geeft één van de respondenten, werkzaam bij Veilig Thuis, aan.

4.3.3 Angst

Vervolgens werd de respondenten gevraagd of de angst voor sociaal isolement en uitsluiting van de gemeenschap en de angst voor verstoring van de relatie een factor is die bijdraagt aan het stijgen van de melddrempel voor slachtoffers in een lockdown.

Meer dan de helft van de respondenten geeft aan dat angst voor sociaal isolement en uitsluiting van de gemeenschap inderdaad de drempel verhoogd om een melding te maken ten tijde van een lockdown. Eén van de respondenten geeft aan dat als er een melding wordt gedaan door het slachtoffer, de dader het slachtoffer al snel kan verdenken als er verder geen contact is met anderen die zouden kunnen zien/horen dat het niet goed gaat thuis. Sociaal isolement. Het slachtoffer wordt vervolgens nog meer klein gehouden, geïsoleerd en mogelijk wordt het geweld erger of extremer. De sociale omgeving veroordeelt het slachtoffer ook, omdat je je eigen partner niet aangeeft bij de autoriteiten.

Meer dan de helft van de respondenten geeft aan dat angst voor verstoring van de relatie inderdaad de drempel verhoogd om een melding te maken ten tijde van een lockdown. De angst voor verstoring van de relatie gaat volgens respondenten ook vaak gepaard met de afhankelijkheid die een slachtoffer van een dader heeft. Dit kan overigens volgens de respondenten ook gelden als een hulpverlener een afweging maakt om een melding te maken. De angst om de behandelrelatie te verslechteren.

Alle respondenten geven daarnaast angst aan als algemene factor die de melddrempel doet stijgen. Het gaat hier dan bijvoorbeeld om angst dat de kinderen uit huis gehaald worden, angst voor de gevolgen en consequenties die een melding met zich mee kan brengen, angst voor het coronavirus en besmetting, angst voor de privacy van het slachtoffer en angst voor gezichtsverlies. Deze angsten hangen vaak samen met het onbekende en de onwetendheid.

Een grote groep respondenten geeft spontaan aan dat zij denken dat deze angst altijd al aanwezig was en over het algemeen niet is verhoogd ten tijde van een lockdown. Echter, één van de respondenten geeft aan dat we nu allemaal angstiger leven dan normaal. Ook in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld en het doen van een melding hieromtrent.

Toch is het volgens één van de respondenten, die partnergeweld onderzoekt, lastig om een algemeen antwoord in termen van angst te beantwoorden, zij verklaart dit doordat “elke situatie zó anders is en er zo veel factoren op angst inspelen.” Deze nuance is belangrijk voor de beschouwing van dit onderzoek.

4.3.4 Mogelijkheid om het huis te verlaten

Respondenten is tevens gevraagd of zij merken dat de mogelijkheid om uit huis te gaan nu moeilijker is in een lockdown en of dit als drempel werkt, waardoor slachtoffers minder snel een melding maken.

Respondenten geven aan dat zij merken dat er minder uitwijkmogelijkheden en mogelijkheden zijn om een time-out te nemen. En als die mogelijkheden er nog wel zijn, kan het voorkomen dat die tijdelijk wegens een besmetting wegvallen of dat het slachtoffer door een besmetting zelf het huis niet kan verlaten. Hierbij worden voorbeelden genoemd als een kopje koffie ergens met iemand drinken, een wandeling maken en naar vrienden of familie gaan. Gelukkig is er voor de avondklok tijdens de tweede lockdown direct door huiselijk geweld organisaties gepleit voor een uitzondering voor mensen die met huiselijk geweld te maken hebben. Toch voelt het anders, voelt het alsof men nergens heen kan, voelen mensen zich geen slachtoffer of weten niet dat deze uitzondering er is. Daarnaast benoemt één van de respondenten, werkzaam bij Veilig Thuis, dat veel slachtoffers die zij zien met het openbaar vervoer komen. Niet iedereen durft dit tijdens de coronapandemie.

Ook preventief uit huis gaan, zodat de spanningen minder snel hoog oplopen, zodat rust gecreëerd wordt en stress kan worden losgelaten, zoals een vakantie of een weekendje weg, is nu niet of beperkt mogelijk.

Eén van de respondenten, werkzaam als schoolmaatschappelijk werker, geeft aan dat de meeste vrouwen in haar praktijk een ontsnapingsplan hebben, maar dit nu simpelweg niet uit kunnen voeren. Ditzelfde geldt voor kinderen die normaal ergens naartoe gebracht worden als de spanningen hoog oplopen. Ook dit kan nu niet altijd.

Eén voordeel aan de lockdown en het feit dat men niet meer zo veel reist is dat veel hotels leeg staan en kamers aanbieden voor lage prijzen. Dit kan een uitkomst zijn, aldus één van de respondenten, werkzaam in een ambulante team, mits je de financiële middelen hiervoor hebt.

4.3.5 Nabijheid dader

Ook is aan respondenten in het interview gevraagd of zij merken dat slachtoffers minder snel een melding maken omdat de dader meer in de nabijheid is. Al snel tijdens de interviews werd duidelijk dat het woord dader een beladen woord is. Is er überhaupt wel altijd een dader en een slachtoffer? Of wisselen deze rollen zich voortdurend af? En is dader wel de juiste benaming? Zo spreken sommige organisaties van agressor of pleger en laten andere organisaties de betiteling compleet achter zich en spreken zij simpelweg van moeder, vader en partner. Voor de eenduidigheid van dit onderzoek houden wij de term dader aan.

Respondenten geven aan dat zij in de praktijk merken dat de meeste daders meer dan voorheen thuis aanwezig zijn. Dit geldt voor het hele gezin. Iedereen volgt school thuis, werkt thuis of heeft zijn of haar baan verloren. Dit zorgt ervoor dat iedereen op elkaars lip zit en dat er veel minder kans bestaat om de telefoon te pakken en een instantie als Veilig Thuis te bellen. Eén van de respondenten, werkzaam voor het Ministerie VWS, geeft aan dat geweld, en met name partnergeweld, vaak gepaard gaat met controlerend gedrag. Wat doet iemand? Met wie praat iemand? Waar gaat iemand heen? De mogelijkheid om te controleren en te isoleren en de kans dat het geweld escaleert is vele malen groter als je steeds samen bent en iedere stap en handeling wordt gevolgd en gecontroleerd.

Ook de nabijheid van kinderen kan ervoor zorgen dat slachtoffers geen melding doen. Zij willen niet dat de kinderen horen wat er daadwerkelijk speelt en willen hen beschermen. Kinderen andersom kunnen ook moeilijk eerlijk zijn over de situatie als ouders in dezelfde kamer aanwezig zijn.

Slechts één respondent geeft aan geen zicht te hebben of de nabijheid van de dader als verzwarende factor werkt. Eén respondent, tevens slachtoffer, geeft aan dat de dader nog evenveel van huis weg is voor werk als voorheen. En één respondent, werkzaam bij Veilig Thuis, geeft aan dat er voor de zogenoemde verborgen vrouwen, die altijd al geïsoleerd werden, niets is veranderd.

4.3.6 Slechtere toegang tot hulp

Vervolgens is de respondenten gevraagd of zij in de praktijk zien dat er tijdens de lockdown slechtere toegang tot hulp is voor de slachtoffers, wat de melddrempel kan laten stijgen.

Respondenten geven aan dat vooral tijdens de eerste lockdown mensen minder snel het huis verlieten om bijvoorbeeld naar de huisarts te gaan. Überhaupt ging men fysieke contacten mijden, het was lastiger om ergens laagdrempelig naar binnen te lopen, huisbezoeken werden afgezegd en de wachtlijsten waren overal langer. Het eerder in dit onderzoek besproken initiatief masker-19 heeft dit wel iets verlaagd, volgens respondenten.

Eén van de respondenten, betrokken bij een school, geeft aan dat de veilige omgeving bij de schoolmaatschappelijk werker op de kamer, door de lockdown is komen te vervallen en ingeruild is voor Zoom-meetings. Zij merkt dat kinderen en ouders zich hierdoor minder makkelijk uitlaten over wat er echt aan de hand is. Het gevolg hiervan is dat het goede contact en de vertrouwensrelatie afnemen. Toch geeft de respondent ook aan dat bij sommige ouders juist het contact intensiever is geworden, omdat zij probeert veel meer te bellen dan voorheen, waardoor de contactmomenten omhoog gaan, hoewel dit nog niet tot signalen van kindermishandeling of huiselijk geweld heeft geleid.

Eén van de respondenten, werkzaam als huisarts in opleiding, geeft aan niet te denken dat de toegang tot hulp in een lockdown slechter is, omdat veel in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld al online is en de benaderbaarheid van Veilig Thuis volgens haar ervaring al lastig was vóór de lockdown. Een andere respondent, slachtoffer, beaamt dit en geeft aan al meerdere malen van het kastje naar de muur te zijn verwezen.

4.3.7 Gevoel van machteloosheid

Respondenten is ook gevraagd of zij in de praktijk merken dat het hebben van een gevoel van machteloosheid in de lockdown is vergroot, waardoor minder slachtoffers een melding maken.

Het grootste gedeelte van de respondenten geeft aan dat zij denkt dat het gevoel van machteloosheid in de lockdown extra hoog is, omdat er simpelweg minder mogelijkheden zijn om met een ander te delen wat er aan de hand is, omdat slachtoffers het idee hebben dat dingen nu toch niet zullen veranderen, alles online minder persoonlijk is, de normale ontvluchtmogelijkheden er nu niet zijn en omdat de bewegingsvrijheid voor iedereen is afgenomen. En ook als je dan wel de moed bij elkaar verzameld om een melding te doen of weg te gaan, waar ga je dan heen? Is het daar wel veilig in verband met het coronavirus?

Eén van de respondenten geeft aan dat het moeten helpen bij schoolwerk door ouders voor de kinderen ook een machteloos gevoel kan geven, zeker als je te maken hebt met “ouders die over het algemeen niet erg geschoold zijn.”

Een andere respondent, werkzaam voor de politie, geeft wel aan dat het verhogen van het gevoel van machteloosheid puur op basis van gevoel aanwezig is en niet te staven is met cijfers.

Toch geven ook twee respondenten aan dat een gevoel van machteloosheid altijd al aanwezig is en niet verhoogd wordt door de lockdown. Een kleine groep respondenten durft hier geen antwoord op te geven, omdat ze het simpelweg niet weten.

4.3.8 (Financiële) afhankelijkheid

Respondenten is als volgende factor gevraagd of zij in de praktijk merken dat de afhankelijkheid, financieel of anders, groter is in de lockdown waardoor slachtoffers besluiten geen melding te maken.

Respondenten geven aan dat in de meeste gevallen de afhankelijkheid in de lockdown groter is geworden, vooral op financieel gebied, doordat er in korte tijd veel ontslagen zijn gevallen. Dit zorgt er voor dat de lontjes korter zijn en de stresslevels hoger. Met een afhankelijkheidsrelatie komt in de praktijk vaak het gevolg dat iemand geen melding wil maken tegen de persoon waar ze afhankelijk van zijn. Dit geldt ook voor ouderen en mensen met mantelzorgers, die nu des te meer eenzaam zijn. Zij zijn afhankelijk van de zorg die iemand biedt. Ook emotioneel gezien en nemen dan die paar tientjes die steeds van de rekening worden meegenomen en de enkele klap voor lief. De emotionele afhankelijkheid wordt ook veel tussen kinderen en hun ouders gezien. Daarnaast gaat een afhankelijkheidsrelatie gepaard met een machtsverhouding en, volgens één van de respondenten die in gesprek is geweest met de vrouwenopvang, ook soms met schuldenproblematiek.

Hoewel sommige slachtoffers de moedige stap nemen om weg te gaan bij een partner, betekent dat niet dat de afhankelijkheid daarmee gelijk weg is. Iemand kan nog steeds een grote rol en invloed hebben op het leven van een slachtoffer, waardoor slachtoffers er voor kunnen kiezen hun mond te houden.

Daarnaast zijn sommige slachtoffers afhankelijk in praktische zin, materiële zin, van een verblijfsstatus of wegens het feit dat zij zelf niet de taal bemachtigen en in die zin lastig op eigen benen kunnen staan. Dit maakt de zelfverzekerdheid van iemand laag en de melddrempel in de praktijk des te hoger, aldus één van de respondenten werkzaam binnen een ambulante team.

Eén van de respondenten, PhD onderzoeker in het kader van partnergeweld, geeft een belangrijke nuance aan. Er wordt vaak gesproken over de afhankelijkheid van het slachtoffer richting de dader. Echter wordt er in de praktijk ook veel gezien dat de dader in enige zin ook afhankelijk is van het slachtoffer. Daarnaast is er ook sprake van een wederzijds houden van. Dit maakt het des te lastiger om een melding te maken. Dit gaat gepaard met loyaliteit.

Drie respondenten maken de kanttekening dat een afhankelijkheid vaak al aanwezig is. Zij durven niet aan te geven of dit nu tijdens de lockdown is vergroot.

4.3.9 Extra factoren in de lockdown

Tot slot is respondenten gevraagd of zij merken dat andere, niet in het interview genoemde, factoren van invloed zijn op het stijgen van de melddrempel in de lockdown. Respondenten haalden aan dat dit onwetendheid, het idee dat er geen actie wordt ondernomen in deze tijd, schaamte, loyaliteit, taboe en controle zijn.

Onwetendheid in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld

Onwetendheid werd door bijna alle respondenten benoemd als reden dat slachtoffers geen melding maken. Onder andere onwetendheid met betrekking tot het zijn van een slachtoffer van kindermishandeling of huiselijk geweld. Eén van de respondenten, PhD onderzoeker in het kader van partnergeweld, geeft aan dat vooral bij koppels van dezelfde sekse dit probleem speelt. Zij herkennen zich niet in het stereotype beeld en identificeren zich hierdoor ook niet snel als slachtoffer. Daarnaast speelt veel onwetendheid over de organisaties waar een melding gemaakt kan worden, wat er precies gedaan kan worden tegen een gewelddadige situatie, het proces tijdens en

na de melding en de consequentie die een melding met zich meebrengt. Ook onwetendheid wat betreft de uitzondering op de avondklok speelt een rol.

Daarnaast komt bij de onwetendheid ook vaak de onvoorspelbaarheid om de hoek kijken waar slachtoffers moeite mee hebben. Die klap, die is voorspelbaar. Zo heeft een slachtoffer gevoelsmatig in ieder geval controle over zijn/haar eigen leven. Als organisaties interveniëren, dan weet het slachtoffer niet wat er gaat gebeuren. Dit is angstig. Verder speelt onwetendheid over de sociale kaart, administratie en het leven in Nederland een rol. Als een slachtoffer daar niets vanaf weet en weinig zelfvertrouwen heeft, dan gaat de onwetendheid ook gepaard met afhankelijkheid.

Eén van de respondenten geeft aan dat veel slachtoffers in een stressvolle toestand verkeren waardoor ze ook niet helder en rustig na kunnen denken wat de mogelijkheden zijn.

Daarnaast is het voor slachtoffers goed om te beseffen dat iedereen in een dergelijke situatie kan geraken. Dit wordt vaak vergeten waardoor gevoelens van angst en schaamte des te groot zijn. De onwetendheid kan ook angst met zich mee brengen: angst voor het onbekende, dat de dader erachter komt, of om de kinderen kwijt te raken.

Het idee dat er geen actie wordt ondernomen in deze tijd

Respondenten gaven in het verlengde van de eerder genoemde onwetendheid aan dat veel slachtoffers het idee hebben dat er geen actie ondernomen gaat worden als er een melding gedaan wordt, met name in de lockdown. Dit komt voort uit de negatieve verhalen van andere slachtoffers die hen bij is gebleven of vervelende eigen ervaringen uit het verleden en uit het land van herkomst. Zo geeft één van de respondenten, werkzaam bij de politie, aan dat veel slachtoffers van Poolse komaf een erg vertekend beeld hebben van de hulpverlening in Nederland, omdat zij simpelweg gewend zijn aan het gesloten systeem in Polen waarbij alle betrokkenen een andere positie hebben dan in Nederland. Er wordt daar tevens gepropageerd om niet naar de hulpverlening te gaan, want die komen je kinderen weghalen. Respondenten geven aan dat het in dit kader met name belangrijk is om de doelgroep op een juiste manier te informeren.

Schaamte voor het geweld

Ook schaamte speelt volgens veel respondenten een grote rol waarom slachtoffers geen melding maken. Schaamte dat er geweld binnen jouw gezin plaatsvindt, dat dit wellicht tot een scheiding kan leiden, schaamte voor de eigen schuld, schaamte om een ander op te zadelen met jouw lasten en schaamte voor het huis dat een hulpverlener na een melding gaat zien als die langs komt, vooral als men in armoede leeft. Die schaamte zien respondenten toenemen in de lockdown doordat meer dan ooit alle burens thuis zijn, alles thuis plaatsvindt. Komen er als ik een melding doe? Wie gaat dat zien? In dat verlengde ligt ook de angst om een stempel te krijgen als naar buiten komt wat er aan de hand is en de angst om een trauma eraan over te houden, gezichtsverlies te lijden of verbannen of verstoten te worden.

Loyaliteit aan de dader

Loyaliteit is een factor die door de helft van de respondenten genoemd is als drempelverhogend, met name in de lockdown, omdat het vaak om geweld binnen families gaat. Dat blijft je familie. Met name bij kinderen wordt vaak een groot loyaliteitsprobleem gezien, vooral als zij thuis te horen krijgen dat er buitenshuis niet over gepraat mag worden. Daarnaast speelt ook altijd een gevoel van houden van mee. Wil je over iemand een melding maken die van jou houdt en jij van hem of haar? En wat gebeurt er dan met diegene? Je wilt niet dat deze persoon, waar je van houdt, de gevangenis in gaat. Ook loyaliteit naar het netwerk van het slachtoffer die misschien juist aanraden om geen melding te maken.

Een andere respondent, betrokken bij een school, geeft aan dat zij vanuit school moeite hebben met het doen van een melding. Zij merkt daarna vaak een deuk in de vertrouwensband en in de relatie met ouders.

Toch geeft één van de respondenten, geïnterviewd als slachtoffer, ook aan dat de lockdown zó zijn tol eist dat zij er zo klaar mee is, waardoor het loyaliteitsgevoel niet meer opweegt tegen de druk die thuis ervaren wordt. De loyaliteit is daardoor in de lockdown bij haar juist afgenomen.

Taboe over kindermishandeling en huiselijk geweld

Daarnaast is door respondenten taboe als drempel genoemd. Met name in bepaalde culturen heerst er nog veel taboe over het praten over kindermishandeling en huiselijk geweld, waarbij uitsluiting van de gemeenschap als gevolg mee kan spelen. Het idee dat het een taboe is om te spreken over wat er daadwerkelijk aan de hand is, hangt vaak samen met de angst om veroordeeld te worden als slachtoffer. Waarom blijf je als je mishandeld wordt? Misschien lok je het zelf wel uit? Ook taboe om toe te geven dat je huwelijk toch niet zo goed is als iedereen denkt en taboe dat je je kind of partner niet hoort te slaan. Ook voor mannen die met geweld te maken hebben. Als man kun je dan het idee hebben dat anderen je zullen bestempelen als zwak als je geslagen wordt, aldus één van de respondenten, werkzaam bij Veilig Thuis.

Controle kwijtraken

Ook werd controle door één van de respondenten genoemd. Slachtoffers willen graag de controle behouden. Op het moment dat je een melding maakt kan het zomaar zijn dat je de controle verliest. Zij hebben het gevoel in de gewelddadige relatie nog controle te hebben over het feit hoe vaak en hoe ernstig het geweld is. Een melding maken en de controle kwijtraken, dat is pas eng.

Perspectief verandert

Tot slot is door één van de respondenten het perspectief nadat een slachtoffer weggaat bij een dader, aangemerkt als een factor die veranderd is tijdens de lockdown. Slachtoffers hebben nu een ander perspectief dan voor de lockdown. Dit kan bijvoorbeeld te maken hebben met het verliezen van een baan, het verliezen van sociale contacten en minder toegankelijke hulp.

4.3.10 Sub conclusie

Vanuit de literatuur is tot op heden weinig bekend over de factoren tijdens een lockdown periode die voor slachtoffers van kindermishandeling of huiselijk geweld een rol spelen en invloed hebben op het stijgen van de melddrempel die zij kunnen ervaren bij het doen van een melding. In dat kader is er voor dit onderzoek voor gekozen om eerst naar de factoren te kijken die in de gewone situatie van invloed zijn op de melddrempel en van deze factoren is een selectie gemaakt, waarbij aannemelijk is dat deze factoren nog extra van invloed zijn in de lockdown. Daarnaast is de respondenten gevraagd of er nog andere factoren zijn die volgens hen ook van invloed zijn op het stijgen van de melddrempel voor slachtoffers in een lockdown. In onderstaande tabel wordt getoond welke factoren vanuit de literatuur worden bevestigd en welke factoren geen steun kregen middels dit empirisch onderzoek. Indien een factor wordt bevestigd betekent dit dat meer dan de helft (minimaal 51%) van de respondenten aangeeft vanuit de praktijk te merken dat de melddrempel door deze factor stijgt.

<i>Factor vanuit de literatuur</i>	Bevestigd door empirisch onderzoek	Geen steun voor de factor door empirisch onderzoek
<i>Sociale omgeving</i>	X	
<i>Het doen van een online melding is lastig en tijdrovend</i>		X
<i>Angst voor sociaal isolement en uitsluiting van de gemeenschap</i>	X	
<i>Angst voor verstoring van de relatie</i>	X	
<i>Mogelijkheid om uit huis te gaan is moeilijker</i>	X	
<i>Nabijheid dader</i>	X	
<i>Slechte toegang tot hulp</i>	X	
<i>Een gevoel hebben van machteloosheid</i>	X	
<i>(Financiële) afhankelijkheid</i>	X	
<i>Persoonlijk contact voor emotionele steun en om het incident beter uit te leggen ontbreekt (online melding).</i>	X	

Tabel 2: factoren

Verder komt uit het empirisch onderzoek naar voren dat er meer factoren in een lockdown een rol spelen waardoor de melddrempel kan zijn gestegen. Respondenten geven de volgende factoren aan:

- Onwetendheid;
- Het idee dat er geen actie wordt ondernomen;
- Schaamte;
- Loyaliteit;
- Taboe;
- Controle.

4.4 Melddrempel in de lockdown

Respondenten is tot slot gevraagd of zij vanuit de praktijk merken dat de melddrempel tijdens de lockdown gelijk is gebleven, verlaagd of juist gestegen is voor slachtoffers in vergelijking tot voor de lockdown.

Twee respondenten geven aan te denken dat de melddrempel gelijk is gebleven in het meest gunstige geval. In ieder geval niet lager.

Bijna alle respondenten geven aan dat zij het idee hebben dat de melddrempel is gestegen in de lockdown. Eén van de respondenten, werkzaam als PhD onderzoeker in het kader van partnergeweld, geeft aan dat het haar zal verbazen als dit niet het geval is in Nederland. Er zijn veel landen om ons heen die aangeven een duidelijke stijging te zien van de melddrempel of zij hebben daar op z'n minst hele sterke indicaties voor. Een andere respondent, werkzaam bij Veilig Thuis, verklaart dit doordat theoretisch gezien onderbouwd kan worden dat er meer incidenten plaatsvinden, echter de meldingen bij Veilig Thuis blijven uit. Dit kan duiden op een stijging van de melddrempel in de lockdown.

Tot slot geeft iets minder dan de helft van de respondenten, die eerder aangaf te denken dat de melddrempel is gestegen, de nuance aan dat de melddrempel voor sommige slachtoffers nu juist is verlaagd. De respondenten verklaren dit doordat zij zien dat de problematiek in de lockdown soms zo hoog oploopt, dat slachtoffers denken 'tot hier en niet verder'. En ook de chatfunctie van Veilig Thuis heeft ervoor gezorgd dat slachtoffers die voorheen een drempel voelden om te bellen nu op een andere wijze contact op kunnen nemen zonder de deur uit te hoeven. Ook Masker-19, het initiatief om met een codewoord een melding bij de apotheek te maken, kan zorgen voor verlaging van de melddrempel. Daarnaast geven respondenten als reden aan dat zij geluiden uit de praktijk meekrijgen dat sommige gezinnen juist rust hebben door de lockdown, omdat veel verplichtingen wegvallen.

Tot slot geven twee respondenten aan het niet te weten en er niets over te kunnen zeggen op basis van feiten en cijfers.

4.4.1 Sub conclusie

Uit de literatuur komt duidelijk naar voren dat niet elk incident in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld wordt gemeld. Ook door het empirisch onderzoek wordt dit bevestigd. Het niet melden wegens barrières voor slachtoffers duidt op een zogenoemde melddrempel. Het bestaan van de melddrempel kan enerzijds duiden op de bereidheid van een slachtoffer om een melding te maken, maar heeft ook te maken met de mogelijkheid om een melding te doen.

Vanuit het empirisch onderzoek geeft de meerderheid van de respondenten aan dat zij het idee hebben dat de melddrempel in de lockdown voor slachtoffers gestegen is. Van de overige respondenten, die aangeven het niet aan te kunnen geven, met name omdat hen geen officiële cijfers bekend zijn, geeft de helft aan in ieder geval niet te denken dat de melddrempel af is genomen. De trend in de literatuur en de verwachting hieruit worden door dit empirisch onderzoek bevestigd.

H5 Conclusie en aanbevelingen

In dit hoofdstuk wordt een conclusie getrokken aan de hand van de hoofd- en deelvragen van dit onderzoek. Deze conclusie heeft betrekking op de invloed van de uit de literatuur voortkomende factoren op een melddrempel tijdens een lockdown in combinatie met en in vergelijking tot de resultaten uit het gedane empirisch onderzoek. Daarna zullen (bestuurlijke) aanbevelingen gedaan worden die voort zijn gekomen uit de eigen ervaring tijdens het doen van dit onderzoek en uit de reacties van respondenten tijdens het empirisch onderzoek.

5.1 Conclusie

In het kader van de plaatsgevonden incidenten en de daadwerkelijk gemaakte meldingen was vanuit de literatuur de verwachting dat het aantal incidenten toe zal nemen in de lockdown. Vanuit het empirisch onderzoek werd geconstateerd dat er verdeeldheid onder de respondenten bestaat, waarbij evenveel respondenten aangeven geen verandering in het aantal incidenten op te merken als het aantal respondenten dat aangeeft een stijging te merken. Respondenten gaven niet aan dat zij een daling in het aantal incidenten zien. In het kader van de daadwerkelijk gedane meldingen na een incident volgt uit de literatuur dat het aantal meldingen niet hoeft toe te nemen in een lockdown, doordat in normale tijden sprake is van onderrapportage, maar ook doordat in andere landen tijdens de eerste lockdown is gezien dat veel slachtoffers incidenten niet melden, waardoor de kans bestaat dat er onderrapportage vanwege de lockdown-beperkingen optreedt. Ook hierin is vanuit het empirisch onderzoek verdeeldheid onder de respondenten te zien, waarbij evenveel respondenten aangeven geen verschil te merken in het aantal meldingen in vergelijking met de tijd voor de lockdown en de andere helft van de respondenten aangeeft een stijging te zien in het aantal meldingen. Drie respondenten geven aan dat het hen niet zal verbazen als de meldingen zelfs zijn afgenomen.

In deze paragraaf zullen eerst de deelvragen beantwoord worden om de hoofdvraag van dit onderzoek te beantwoorden.

5.1.1 Conclusie deelvraag 1

‘Wat zegt de theorie over het melden van kindermishandeling en huiselijk geweld en de factoren die van invloed zijn op de melddrempel in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld?’

Voor de definitie van een melding wordt voor dit onderzoek in iets aangepaste vorm aangesloten bij de definitie van Goudriaan (2006): “Het notificeren van een hupverlener door het slachtoffer in het kader van kindermishandeling en/of huiselijk geweld” (Goudriaan H. , 2006). Dit hoeft niet altijd om een officiële melding te gaan, maar kan ook een hulpvraag betreffen.

Vanuit de literatuur kwam in het theoretisch kader van dit onderzoek naar voren dat in verschillende onderzoeken in verschillende landen en tijden bekend is dat incidenten nooit direct gemeld worden (Yearnshaw, 1997). Uit de National Survey of Children’s Exposure to Violence (NatSCEV) in 2011 blijkt zelfs dat slecht 26,5% van alle incidenten omtrent huiselijk geweld, waarbij kinderen getuigen zijn, gemeld wordt bij de politie (Hamby, Finkelhor, & Turner, 2015). Ook blijkt uit een zelfrapportage van het CBS (2019) dat één op de vijf volwassen slachtoffers niet praat over het huiselijk geweld en/of kindermishandeling (CBS, 2019).

De (geringe) literatuur over meldingen en incidenten tijdens de lockdown in het kader van corona laat in Noorwegen zien dat 56% van de respondenten in een onderzoek meldt dat het aantal verzoeken van klanten af is genomen in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld. Vermoed wordt dat dit het gevolg is van onderrapportage vanwege lockdown-beperkingen. 83% van de respondenten maakt zich zorgen over het toegenomen geweld tegen kinderen en 90% meldt

aanpassingen aan hun diensten in het licht van COVID-19 (Øverlien, 2020). Chien geeft aan dat langdurige maatregelen van sociale beperkingen verband houden met verschillende psychologische problemen in de gemeenschap met alle mentale en fysieke gevolgen van dien (Chien, 2020).

Vanuit de literatuur is tot op heden weinig bekend over de factoren tijdens een lockdown periode die voor slachtoffers van kindermishandeling en huiselijk geweld invloed hebben op het stijgen van de melddrempel die zij kunnen ervaren bij het doen van een melding. In dat kader is er voor dit onderzoek voor gekozen om eerst naar de factoren te kijken die in een gewone situatie van invloed zijn op de melddrempel en van deze factoren is een selectie gemaakt, waarbij aannemelijk is dat deze factoren nog extra van invloed zijn in de lockdown:

- Sociale omgeving;
- Het doen van een online melding is lastig en tijdrovend;
- Angst voor sociaal isolement en uitsluiting van de gemeenschap;
- Angst voor verstoring van de relatie;
- Mogelijkheid om uit huis te gaan is moeilijker;
- Nabijheid dader;
- Slechte toegang tot hulp;
- Een gevoel hebben van machteloosheid;
- Financiële afhankelijkheid;
- Persoonlijk contact voor emotionele steun en om het incident beter uit te leggen ontbreekt.

5.1.2 Conclusie deelvraag 2

'Welke factoren die van invloed zijn op de melddrempel worden intensiever op het moment van een lockdown?'

Alle uit de literatuur voorkomende factoren waarover in dit onderzoek een aanname is gedaan zijn door empirisch onderzoek bevestigd dat zij intensiever aanwezig zijn in een lockdown, behalve de factor 'het doen van een online melding is lastig en tijdrovend'. De reden hiervoor was dat respondenten aangaven dat de online meldingen alleen lastig en tijdrovend zijn voor zorgprofessionals die een melding doen voor een slachtoffer. Voor slachtoffers zelf zijn er veel online laagdrempelige mogelijkheden, zoals de chat van Veilig Thuis.

Als we kijken naar de bevindingen rondom het stijgen van de melddrempel in een lockdown kunnen we de conclusie trekken dat vanuit het empirisch onderzoek de meerderheid van de respondenten aangeeft dat zij het idee hebben dat de melddrempel in de lockdown voor slachtoffers is gestegen. Van de overige respondenten, die aangeven het niet te weten, met name omdat hen geen officiële cijfers bekend zijn, geeft de helft aan in ieder geval niet te denken dat de melddrempel af is genomen. De trend in de literatuur en de verwachting hieruit worden door dit empirisch onderzoek bevestigd.

5.1.3 Conclusie deelvraag 3

'Welke nieuwe factoren spelen een rol ten tijde van een lockdown die van invloed zijn op de melddrempel?'

Uit het empirisch onderzoek kwam naar voren dat er meer factoren in een lockdown een rol spelen, dan alleen die factoren afkomstig uit de literatuur, waardoor de melddrempel kan stijgen.

Respondenten geven de volgende factoren aan:

- Onwetendheid;
- Het idee dat er geen actie wordt ondernomen in deze tijd;
- Schaamte;
- Loyaliteit;

- Taboe;
- Controle.

5.1.4 Conclusie hoofdvraag

‘Welke factoren zijn van invloed op de melddrempel voor een slachtoffer in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld ten tijde van een lockdown?’

Geconcludeerd kan worden dat de meeste in de literatuur gevonden factoren van invloed zijn op de melddrempel voor een slachtoffer in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld ten tijde van een lockdown. Deze factoren hebben invloed op het stijgen van de melddrempel. Daarnaast is uit empirisch onderzoek naar voren gekomen dat er nog een zestal extra factoren aanwezig zijn. Alle bevestigde factoren die van invloed zijn op de melddrempel, ten tijde van een lockdown, zijn hieronder opgesomd:

- Sociale omgeving;
- Angst voor sociaal isolement en uitsluiting van de gemeenschap;
- Angst voor verstoring van de relatie;
- Mogelijkheid om uit huis te gaan is moeilijker;
- Nabijheid dader;
- Slechte toegang tot hulp;
- Een gevoel hebben van machteloosheid;
- Financiële afhankelijkheid;
- Persoonlijk contact voor emotionele steun en om het incident beter uit te leggen ontbreekt;
- Onwetendheid;
- Het idee dat er geen actie wordt ondernomen in deze tijd;
- Schaamte;
- Loyaliteit;
- Taboe;
- Controle.

5.2 Reflectie

In deze paragraaf wordt gereflecteerd op dit onderzoek, waarbij ook stil gestaan zal worden bij de maatschappelijke en de wetenschappelijke relevantie.

De factoren die van invloed zijn op de melddrempel, ten tijde van een lockdown, waardoor bestuurlijke organisaties cruciale signalen niet door krijgen om juist beleid te voeren rondom de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld, zijn in dit onderzoek onderzocht. Dit is gedaan aan de hand van interviews onder verschillende type hulpverleners die direct in contact staan met slachtoffers, een beleidsmedewerker, een PhD onderzoeker en een drietal slachtoffers van kindermishandeling of huiselijk geweld.

Reflecterend op het proces van dit onderzoek is gebleken dat vroegtijdig beginnen, niet te ingewikkeld denken en ‘gewoon aan de slag gaan’ het beste hebben geholpen om de deadlines ruimschoots te halen. De reguliere scriptiekringen hielpen erg voor de voortgang, duidelijkheid en bijsturing van het onderzoek. Van tevoren had beter uitgedacht kunnen worden welke partijen relevant zijn voor de af te nemen interviews en wat de beste tijd is om hen te benaderen. Benaderen in de drukste tijd van de lockdown leverde het resultaat op dat potentiële respondenten te druk waren, terwijl enige tijd later de zomerperiode aanbrak, waarbij zij mogelijk meer tijd zouden hebben.

Reflecterend op de respondenten van dit onderzoek is gebleken dat er een overschot aan vrouwelijke respondenten heeft deelgenomen aan dit onderzoek. Dit hoeft geen probleem te zijn, maar zou in toekomstig onderzoek meer evenredige verdeelt kunnen worden. Het aantal gesproken slachtoffers, die direct gevoel hebben bij een eventuele melddrempel, is ondervertegenwoordigd. In vervolgonderzoeken zou meer de focus gelegd dienen te worden op direct contact met slachtoffers om meer representatieve resultaten te krijgen. De meeste kans van slagen zou in dat kader een anonieme survey zijn, omdat gebleken is dat slachtoffers veel angst hebben voor repercussies. Ook zijn respondenten uit de Randstad oververtegenwoordigd. Ook dit zou in vervolgonderzoek anders gedaan dienen te worden.

Het maatschappelijke vraagstuk rondom kindermishandeling en huiselijk geweld ligt mij dicht aan het hart en vind ik een belangrijk vraagstuk, waardoor mijn intrinsieke motivatie als een constant wakker vuurtje heeft gevoeld. Zoek iets dicht bij je hart, iets wat je interessant en belangrijk vindt om een steentje aan bij te dragen, dan komt de rest vanzelf. Daarnaast is het schrijven van een masterthesis een iteratief proces. Herzien, heroverwegen, schrappen, herschrijven en bijwerken tijdens het doen van een onderzoek is een gegeven. Loslaten en doorgaan is mijn tip aan toekomstige afstudeerders.

5.2.1 Maatschappelijke relevantie

Dit onderzoek naar de factoren die van invloed zijn op de melddrempel voor slachtoffers in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld ten tijde van een lockdown geeft een waardevol inzicht aan degenen met een strategische of opdrachtgevende verantwoordelijkheid, zoals werknemers bij de overheid. Daarnaast is het relevant voor uitvoeringsorganisaties, zoals de politie. Ook is dit onderzoek relevant voor hen die ondersteunende diensten verlenen aan slachtoffers, zoals Veilig Thuis, zorg- en hulpverleners en (school)maatschappelijk werkers. Hierdoor zullen slachtoffers in de toekomst beter begeleid kunnen worden bij vermoedens van kindermishandeling en huiselijk geweld, zullen slachtoffers meer vertrouwen en inzicht hebben in de hulp die er is en zal de melddrempel die zij ervaren, afnemen. Doordat het onderzoek een bijdrage levert aan het inzicht in de barrières en drempels die een slachtoffer tegenhouden een melding te doen, kunnen de bestuurlijke processen en meldmogelijkheden bij onder andere Veilig Thuis, de politie en relevante zorgverleners aangepast en geoptimaliseerd worden. Verder kan dit onderzoek bijdragen aan het nemen van een meer weloverwogen besluit omtrent het opleggen van een lockdown door de overheid.

5.2.2 Wetenschappelijke relevantie

Omdat de coronacrisis, bij schrijven van dit onderzoek, nog niet voorbij is, is er weinig specifiek verklarende theorie die ingaat op kindermishandeling en huiselijk geweld ten tijde van een lockdown. Dit komt tevens door de unieke aard van de pandemie. Wel bestaat er veel literatuur in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld in normale tijden. Ook in het bestuurskundige veld is dit een veelbesproken thema. Er wordt veel onderzoek gedaan naar de bestuurskundige aanpak rondom kindermishandeling en huiselijk geweld, naar de meldingsbereidheid, meldingsverlegenheid en de factoren die hierop van invloed zijn.

Hierdoor bestaat er een grote wetenschappelijk waarde voor de uitbreiding van literatuur met betrekking tot dit onderwerp en kan dit onderzoek als aanleiding worden gezien voor nader onderzoek. De wetenschappelijke relevantie van dit onderzoek komt neer op het bijdragen aan kennis over de barrières waar slachtoffers tegenaan lopen bij het doen van een melding omtrent kindermishandeling en huiselijk geweld, waardoor zij geen melding maken, zodat verklaard kan worden waarom bestuurlijke organisaties cruciale signalen niet doorkrijgen om vervolgens juist beleid te kunnen ontwikkelen rondom de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld.

Dit onderzoek heeft hiermee een maatschappelijke, wetenschappelijke en bestuurlijke bijdrage geleverd om in kaart te brengen of het opleggen van bestuurlijke crisismaatregelen door de overheid,

zoals een lockdown en sociale restricties, zorgt voor een hogere melddrempel voor slachtoffers in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld en welke factoren van invloed zijn op deze verhoging.

6.3 Discussie

Deze paragraaf heeft tot doel om de zwakheden van dit onderzoek aan te stippen, die mogelijk van invloed kunnen zijn op de geldigheid van de resultaten. Er wordt kritisch naar de punten gekeken om vervolgonderzoek een verbeterde uitvoering te laten krijgen.

De eerste beperking van dit onderzoek is de aanname in het theoretisch kader omtrent de factoren die naar waarschijnlijkheid in een lockdown voor een stijging van de melddrempel voor slachtoffers zullen zorgen. Deze aanname is gebaseerd op een persoonlijke verwachting van slechts één onderzoeker. En hoewel respondenten werd gevraagd deze aanname te bevestigen of ontkrachten, kan het zijn dat er hierdoor factoren vanuit de literatuur weg zijn gelaten die mogelijk ook relevant waren geweest.

Een tweede beperking betreft de tijd waarin dit onderzoek is uitgevoerd en de methode die is toegepast voor het verzamelen van respondenten. Tijdens de coronacrisis ligt er een enorme druk op de zorg. Bij de zoektocht naar respondenten was dit erg merkbaar, waardoor er voor dit onderzoek is gekozen om op basis van het principe van snowball sampling respondenten te vinden. Dit kan er mogelijk voor zorgen dat er geen representatieve afspiegeling van de respondenten is ten aanzien van de slachtoffers en hulpverleners Nederland breed. Mogelijk heeft dit er ook voor gezorgd dat de meeste respondenten afkomstig zijn uit de Randstad en afkomstig zijn uit een specifieke sociaaleconomische groep. Andere respondenten zijn ondervetegenwoordigd. Hierdoor zijn de resultaten van het onderzoek niet te generaliseren maar biedt het een vertrekpunt voor een volgend onderzoek. Hier wordt verder bij stil gestaan in paragraaf 5.2 reflectie.

De laatste beperking van dit onderzoek heeft betrekking op de (nog) gelimiteerde literatuur over de lockdown, meer specifiek in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld. Met name in termen van een mogelijke melddrempel ten tijde van een lockdown is bij het schrijven over dit onderzoek nog geen peer reviewed onderzoek gepubliceerd. Voor de betrouwbaarheid van deze resultaten is het aan te raden toekomstige literatuur in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld in een lockdown in de gaten te houden en nader empirisch onderzoek te verrichten.

6.4 Aanbevelingen

In deze laatste paragraaf zullen (bestuurlijke) aanbevelingen gedaan worden aan organisaties die zich inzetten voor slachtoffers in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld die voort zijn gekomen uit de eigen ervaring tijdens het doen van dit onderzoek en uit de reacties van respondenten tijdens het empirisch onderzoek. Deze aanbevelingen kunnen er voor zorgen dat slachtoffers een minder hoge melddrempel ervaren ten tijde van een lockdown en dus sneller na een incident een melding zullen doen, waardoor gewelddadige thuissituaties beter in kaart gebracht kunnen worden en sneller door hulporganisaties geacteerd kan worden.

Voor hulporganisaties

Voor alle hulporganisaties waar slachtoffers een melding kunnen doen, wordt aanbevolen om instructies op de website te zetten hoe een slachtoffer zijn/haar internetgeschiedenis kan wissen om de factor angst, sociale omgeving en gevoel van machteloosheid omlaag te brengen bij een slachtoffer. Dit kan de melddrempel mogelijk verlagen voor slachtoffers die online gecontroleerd worden door de dader. Daarnaast wordt aanbevolen om de websites in meerdere talen aan te bieden voor personen die de Nederlandse taal niet machtig zijn, zodat zij sneller begrijpen wat de mogelijkheden voor hulp zijn en een melding kunnen doen. Dit zal de factor van de ingewikkeldheid van een online melding, de

afhankelijkheid en het gevoel van machteloosheid voor een slachtoffer verlagen. Dit geldt ook voor het werken met meer beelden, plaatjes en stickers in plaats van lappen tekst op de website voor laaggeletterden. Daarnaast wordt aanbevolen om een duidelijk 'consequentie en gevolgen'-document te creëren zodat slachtoffers meer inzicht krijgen wat er nu precies gebeurt na het doen van een melding. Dit zal zorgen dat de factoren angst, machteloosheid en afhankelijkheid afnemen.

Ook beveelt dit onderzoek aan om fysieke undercover locaties te creëren waar slachtoffers anoniem naartoe kunnen komen om te praten en lotgenoten te ontmoeten. Het is hierbij belangrijk dat zij kunnen inlopen zonder dat veel mensen dit zien en zonder zich ergens aan te hoeven melden zodat voor hen de factoren van angst, sociale omgeving, slechte toegang tot hulp en machteloosheid minder drukken op de melddrempel.

Actiever de eigen best practices met andere hulpverleningsorganisaties delen is daarnaast een aanbeveling. Dit kan enerzijds door met elkaar in gesprek te gaan en presentaties te geven, door verbinding te zoeken in wijken en eigen collega's van nieuwe initiatieven bewust te maken. Dit zal er voor zorgen dat de factor slechte toegang tot hulp vermindert voor slachtoffers.

Maak meer capaciteit vrij binnen de organisatie om sneller actie voor slachtoffers te kunnen ondernemen, de wachtlijsten af te laten nemen en vaker preventief op te kunnen treden en hulp te bieden. Om voldoende opgeleide hulpverleners te hebben om deze capaciteit op te vullen, dienen relevante opleidingen meer gepromoot te worden. Dit zal er voor zorgen dat de factor slechte toegang tot hulp voor slachtoffers afneemt. Ontwikkel daarnaast crisisteams of stel een crisisfunctionaris aan voor unieke gebeurtenissen, zoals een lockdown, zodat de juiste hulp ook in moeilijke tijden toegankelijk blijft en de ervaren factor van slechte toegang tot hulp afneemt.

Tot slot is de aanbeveling om kinderen in de klas te informeren over onder andere de Kindertelefoon en hierover informatie in de school op te hangen op plekken waar kinderen naartoe kunnen lopen zonder gezien te worden, zodat kinderen al vroeg inzicht krijgen in de manieren waarop zij hulp kunnen krijgen, waardoor de factor van afhankelijkheid voor hen af zal nemen.

Voor Veilig Thuis

De eerdere aanbevelingen voor de hulporganisaties gelden ook voor Veilig Thuis. Daarnaast is een aanbeveling specifiek voor Veilig Thuis om het meldformulier voor hulpverleners minder tijdrovend te maken zodat hulpverleners vroegtijdiger een melding kunnen maken zonder hier erg tegen op te zien, wegens de tijd die het meldformulier inneemt. Dit zal er voor zorgen dat de factor omtrent het doen van een online melding die tijdrovend en lastig is afneemt.

Voor de politie

De eerdere aanbevelingen voor de hulporganisaties gelden ook voor de politie. Daarnaast is een aanbeveling specifiek aan de politie om in burgerkleding na een melding bij het slachtoffer langs te gaan en hierover te communiceren, zodat buurtbewoners niet zien dat er politie langs komt. Dit kan mogelijk de melddrempel verlagen om in een acute noodsituatie tijdens een lockdown, waarbij veel buurtbewoners thuis zijn, toch om hulp te vragen zonder de factoren angst en sociale omgeving als melddrempel te voelen.

Voor het Ministerie VWS

Voor het ministerie van VWS beveelt dit onderzoek tot slot aan om actief best practices van hulpverleningsorganisaties te delen, met behulp van publiekscampagnes of de verbinding te faciliteren tussen hulpverlenersorganisaties, zodat zij elkaar kunnen vinden om hun best practices te delen en elkaar bewust te maken van nieuwe initiatieven. Dit zal zorgen voor een afname van de factor slechte toegang tot hulp. Ook wordt aanbevolen om een duidelijk schema voor het publiek op te stellen van mogelijke hulppunten voor slachtoffers, zodat het voor hen duidelijk en overzichtelijk is waar zij om

hulp kunnen vragen. Dit zal zorgen dat de factoren angst, machteloosheid en afhankelijkheid afnemen. Daarnaast beveelt dit onderzoek aan om de algehele meldingsverlegenheid bij zowel hulpverleners als slachtoffers aan te pakken om de aanwezige melddrempel te verlagen. Dit kan door publiekscampagnes te ontwikkelen omtrent het normaliseren van het vragen om hulp.

Tot slot is de aanbeveling om meer initiatieven vanuit de praktijk te financieren zodat organisaties meer capaciteit kunnen vrijmaken om zo sneller actie voor slachtoffers te kunnen ondernemen, de wachtlijsten af te laten nemen en vaker preventief op te kunnen treden en hulp te bieden. Dit zal zorgen voor een afname van de factor slechte toegang tot hulp.

Bibliografie

- Algemeen Dagblad. (2020, 04 19). Coronabeperkingen lijken op de oorlogstijd. *Algemeen Dagblad*.
- Amstelveenz. (2020, september 6). Bijna 400 meldingen van huiselijk geweld in Amstelveen. *Amstelveenz*.
- Anitha, S. (2011). Legislating gender inequalities: The nature and patterns of domestic violence experienced by south Asian women with insecure immigration status in the United Kingdom. *Violence Against Women, 17*(10), 1260–1285.
- Bagwell-Gray, M., & Bartholmey, E. (2020). Safety and Services for Survivors of Intimate Partner Violence: A Researcher–Practitioner Dialogue on the Impact of COVID-19. *American Psychological Association 2020, Vol. 12, No. S1, S205–S207*.
- Barnes, B. R., & Pillay, A. L. (2020). Psychology and COVID-19: impacts, themes and way forward. *South African Journal of Psychology, 48–153*.
- Baumer, E. (2002). Neighborhood disadvantage and police notification by victims of violence. *Criminology, 40*(3), 579-617.
- Beaulaurier et al., R. (2005). Internal Barriers to Help Seeking for Middle-Aged and Older Women Who Experience Intimate Partner Violence. *Journal of Elder Abuse & Neglect, Vol. 17*(3).
- Beaulaurier, R., Seff, L., Newman, F., & Dunlop, B. (2005). Internal Barriers to Help Seeking for Middle-Aged and Older Women Who Experience Intimate Partner Violence. *Journal of Elder Abuse & Neglect, Vol. 17*(3), 55.
- Bennett, L., Goodman, L., & Dutton, M. (2000). Risk assessment among batterers arrested for domestic assault. *Violence against Women (6)*, 1190-1203.
- Bennett, R., & Wiegand, R. (1994). Observations on crime reporting in a developing nation. *Criminology, 32*(1), 135-148.
- BIG-register. (2020, september). *Cijfers*. Opgehaald van BIG-register: <https://www.bigregister.nl/over-het-big-register/cijfers>
- Black, D. (1976). *The Behavior of Law*. New York: Academic Press.
- Bullinger et al., L. (2020). The Neglected Ones: Time at Home During COVID-19 and Child Maltreatment. *Elsevier*.
- Bunting, L., Lazenbatt, A., & Wallace, I. (2010). Information Sharing and Reporting Systems in the UK and Ireland: Professional Barriers to Reporting Child Maltreatment Concerns. *Child Abuse Review Vol. 19*, 187–202.
- Callan, M., Sutton, R., & Dovale, C. (2010). When deserving translates into causing: The effect of cognitive load on immanent justice reasoning. *Journal of Experimental Social Psychology, 46*(6), 1097–1100.
- Campbell, A. M. (2020). An increasing risk of family violence during the Covid-19 pandemic: Strengthening community collaborations to save lives. *Forensic Science International: Reports, 1-3*.
- CBS. (2019). *Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling in cijfers*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.

- Centraal Bureau voor Statistiek. (2020). *Coronacrisis leidt tot ongeken­de daling aantal banen*. Den Haag: CBS.
- Chien, P. (2020). The consequences of the COVID-19 pandemic. *An International Journal of Obstetrics and Gynaecology*, 917.
- Clements, C., Brannen, D., Kirkley, S., Gordon, T., & Church, W. (2006). The measurement of concern about victims: Empathy, victim advocacy and the Victim Concern Scale (VCS). *Legal and Criminological Psychology*, 11(2), 283–295.
- Cohn, E., & Iratzoqui, A. (2020). The reporting and help-seeking behaviors of domestic violence victims with criminal backgrounds. *Sociology Compass*. 2020(14), 1-13.
- Conti et al., G. (2020). Supporting parents and children in the early years during (and after) the COVID-19 crisis. *VoxEU.org*.
- Dasgupta, S., & Warri­er, S. (1996). In the footsteps of "Arundhati": Asian Indian women's experience of domestic violence in the United States. *Violence Against Women*, 2, 238–259.
- Donagh, B. (2020). From Unnoticed to Invisible: The Impact of COVID-19 on Children and Young People Experiencing Domestic Violence and Abuse. *Wiley Online Library*, 1-5.
- Eigenberg, H., & Policastro, C. (2016). Blaming victims in cases of interpersonal violence: Attitudes associated with assigning blame to female victims. *Women & Criminal Justice*, 26(1), 37–54.
- Felson et al., R. (2002). Reasons for reporting and not reporting domestic violence to the police. *Criminology*, 40(3), 617–647.
- Gottfredson, M., & Hindelang, M. (1979). A study of the behavior of law. *American Sociological Review*, 44(1), 3-18.
- Goudriaan, H. (2006). Effects of Social Context on the Decision of Victims to Notify the Police. *Universiteit Leiden NSCR*.
- Goudriaan, H. (2006). Reporting crime. Effects of social context on the decision of victims to notify the police (Ph.D. thesis). *Universal Press*.
- Goudriaan, H., & Nieuwbeerta, P. (2007). Contextual determinants of juveniles' willingness to report crimes. *J Exp Criminol*, 89–111.
- Goudriaan, H., Lynch, J., & Nieuwbeerta, P. (2004). Reporting to the police in western nations: A theoretical analysis of the effects of social context. *Justice Quarterly*, 21(4), 933-969.
- Gracia, E., & Herrero, J. (2006). Perceived neighborhood social disorder and residents' attitudes toward reporting child physical abuse. *Child Abuse & Neglect* 30, 357–365.
- Greenberg, M., & Ruback, R. (1992). After the crime: victim decision making. *New York: Plenum Press*.
- Hamby, S., Finkelhor, D., & Turner, H. (2015). Intervention Following Family Violence: Best Practices and Helpseeking Obstacles in a Nationally Representative Sample of Families With Children. *Psychology of Violence*.
- Humphreys, C. (2007). Domestic violence and child protection: exploring the role of perpetrator risk assessments. *Child and Family Social Work* 2007, 12, 360–369.

- Infopolitie. (2020). *De 25 regiokorpsen*. Opgehaald van Infopolitie: <https://www.infopolitie.nl/index.php/component/content/article/58-jeugdhoek/spreekbeurt/879-07-de-25-regiokorpsen#:~:text=Het%20aantal%20agenten%20per%20bureau,in%20totaal%20ongeveer%2040.000%20politiemensen.>
- Kasturirangan, A., Krishnan, S., & Riger, S. (2004). The impact of culture and minority status on women's experience of domestic violence. *Trauma, Violence, & Abuse, 5*, 318-332.
- Kenney, J. (2002). Victims of crime and labeling theory: A parallel process? *Deviant Behavior, 23*(3), 235–265.
- KNMP. (2020, 05 01). *Huiselijk geweld melden bij apotheek via codewoord*. Opgehaald van KNMP: <https://www.knmp.nl/actueel/nieuws/nieuws-2020/huiselijk-geweld-melden-bij-apotheek-via-codewoord>
- Lazenbatt, A., & Freeman, R. (2006). Recognizing and reporting child physical abuse: a cross sectional survey of primary health care professionals. *Journal of Advanced Nursing 56*(3), 227–237.
- Lewis et al., S. (2005). Assault, psychiatric diagnoses, and sociodemographic variables in relation to help-seeking behavior in a national sample of women. *Journal of Traumatic Stress, 18*, 97-105.
- Lindberg et al., L. (2020). Early Impacts of the COVID-19 Pandemic: Findings from the 2020 Guttmacher Survey of Reproductive Health Experiences. *Guttmacher Institute*.
- McCart, N., & Smith, D. (2010). Help seeking among victims of crime: A review of the empirical literature. *Journal of Traumatic Stress, 23*(2), 198–206.
- Ménard, K. (2003). Sexual victimization reporting: The effects of individual and county factors on victims' decision to report to the police. *College of the Liberal Arts, The Pennsylvania State University, Pennsylvania*.
- Miller, S. (2001). The paradox of women arrested for domestic violence: Criminal justice professionals and service providers respond. *Violence Against Women, 7*(12), 1339–1376.
- Olds, D. (2007). Preventing crime with prenatal and infancy support of parents: the nurse-family partnership. *Vict. Offenders 2*, 205–25.
- Orloff, L., & Kaguyutan, J. (2002). Offering a helping hand: Legal protections for battered immigrant women and a history of legislative responses. *Journal of Gender, Social Policy & the Law, 10*(1), 95–150.
- Overgaauw, B. (2016). Aanpak van kindermishandeling door de politie Amsterdam en samenwerkingspartners. *Universiteit Utrecht*.
- Øverlien, C. (2020). The COVID-19 Pandemic and Its Impact on Children in Domestic Violence Refuges. *Wiley Online Library*, 1-8.
- Øverlien, C. (2020). The COVID-19 Pandemic and Its Impact on Children in Domestic Violence Refuges. *Child Abuse Rev. Vol. 29*, 379–386.
- Raad voor de Kinderbescherming. (2020). *Waar kan ik terecht bij een verdenking van huiselijk geweld of kindermishandeling?* Opgehaald van Raad voor de Kinderbescherming, Ministerie van Justitie en Veiligheid: <https://www.kinderbescherming.nl/contact-en-adressen/vraag-en->

antwoord/waar-kan-ik-terecht-bij-een-verdenking-van-huiselijk-geweld-of-kindermishandeling#:~:text=Invoer%20wissen-,Waar%20kan%20ik%20terecht%20bij%20een%20verdenking%20van%20huiselijk%20geweld

- Ragusa, A. (2012). Rural Australian women's legal help seeking for intimate partner violence: Women intimate partner violence victim survivors' perceptions of criminal justice support services. *Journal of Interpersonal Violence, 28*(4), 685–7.
- Raphael, J. (2000). *Saving Bernice: Battered Women, Welfare and overtly*. Northeastern University Press, Boston.
- Rijksoverheid. (2020). *Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling*. Opgehaald van Rijksoverheid: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/meldcode>
- Rijksoverheid. (2020). *Wat kan ik doen bij (vermoedens van) kindermishandeling?* Opgehaald van Rijksoverheid: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/kindermishandeling/vraag-en-antwoord/doen-bij-vermoedens-van-kindermishandeling>
- Satyen, L., Piedra, S., & Ranganathan, A. (2018). Intimate Partner Violence and Help-Seeking Behavior among Migrant Women in Australia. *Journal of Family Violence, 447–456*.
- Sharma, S., Lawrence, C., & Giovinazzo, F. (2020). Transplant programs during COVID-19: Unintended consequences for health inequality. *American Journal of Transplantation, 19*(5), 1954–1955.
- Skogan, W. (1984). Reporting crimes to the police: The status of world research. *Journal of Research in Crime and Delinquency, 21*(2), 113-137.
- Slachtofferhulp Nederland. (2012, 10 01). *Hulplijn Seksueel Misbruik geopend*. Opgehaald van Slachtofferhulp Nederland: <https://www.slachtofferhulp.nl/nieuws/2012/hulplijn-seksueel-misbruik-geopend/>
- Tolsma, J., Blaauw, J., & Te Grotenhuis, M. (2012). When do people report crime to the police? Results from a factorial survey design in the Netherlands, 2010. *J Exp Criminol, 117–134*.
- Veilig Thuis. (2020). *Over Veilig Thuis*. Opgehaald van Veilig Thuis: <https://veiligthuis.nl/#wat-kun-je-doen-als-het-thuis-niet-goed-gaat>
- Veilig Thuis. (2020). *Veilig Thuis in de buurt*. Opgehaald van Veilig Thuis: <https://veiligthuis.nl/locaties/>
- Vermeulen, S., Van Berkel, S., & Alink, L. (2020). *Kindermishandeling tijdens de eerste lockdown*. Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Verschuren, P., & Doorewaard, H. (2015). *Het ontwerpen van een onderzoek (5th ed.)*. Amsterdam: Boom Lemma Uitgevers.
- Vidales, G. (2010). Arrested justice: The multifaceted plight of immigrant Latinas who faced domestic violence. *Journal of Family Violence, 25*, 533–544.
- Yearnshaw. (1997). *Compensating victims of violence crime*. Opgehaald van GOV.UK: http://safer.sthelens.gov.uk/SITEMAN/V2/publications/40/0901316LeafletsforDVVictims_3.pdf.

Bijlage 1 Interviewvragen

Onderzoek naar de factoren die van invloed zijn op het aanwezig zijn van een meldrempel bij het doen van een melding door het slachtoffer inzake kindermishandeling en huiselijk geweld ten tijde van een lockdown.

1. Voorstellen. Wie bent u en wat voor rol heeft u in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld?

2. Vinden er naar uw ervaring meer incidenten in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld plaats ten tijde van een lockdown?

3. Zijn het aantal meldingen naar uw ervaring ten tijde van een lockdown toegenomen?

a. Zo ja, hoeveel meer?

b. Zo niet, hoe komt het dat deze meldingen achterblijven terwijl er volgens de literatuur ten tijde van sociale restricties wel meer kans bestaat op kindermishandeling en huiselijk geweld?

4. Denkt u dat de sociale omgeving van slachtoffers is veranderd door de lockdown? Hoe komt dat en hoe gaat u daar mee om?

5. Wat zijn naar uw ervaring factoren die van invloed zijn op het feit dat slachtoffers zich niet melden (de meldrempel) voor een slachtoffer in normale tijden?

6. Welke onderstaande uit de literatuur voortkomende factoren die van invloed zijn op de meldrempel in normale tijden ervaart u in de praktijk ook ten tijde van een lockdown? En hoe ziet u dit?

- Sociale omgeving;
- Het doen van een online melding is lastig en tijdrovend;
- Angst voor sociaal isolement en uitsluiting van de gemeenschap;
- Angst voor verstoring van de relatie;
- Mogelijkheid om uit huis te gaan is moeilijker;
- Nabijheid dader;
- Slechte toegang tot hulp;
- Een gevoel hebben van machteloosheid;
- Financiële afhankelijkheid;
- Persoonlijk contact voor emotionele steun en om het incident beter uit te leggen ontbreekt.

7. Wat zijn naar uw ervaring factoren die van invloed zijn op het stijgen van de melddrempel voor een slachtoffer ten tijde van een lockdown die in normale tijden niet van toepassing zijn? Waar merkt u dit aan?

8. Wat is de invloed van alle besproken factoren op de mate waarin een melddrempel voor slachtoffers aanwezig is?

Bijlage 2 Informed consent formulier

Naam onderzoeksproject	De melddrempel voor kindermishandeling en huiselijk geweld in een lockdown
Doel van het onderzoek	Dit onderzoek wordt geleid door Laila Luyt. U bent van harte uitgenodigd om deel te nemen aan dit onderzoek. Het doel van dit onderzoek is het in kaart brengen van de factoren die van invloed zijn op de melddrempel voor slachtoffers in het kader van kindermishandeling en huiselijk geweld ten tijde van een lockdown en deze invloed te onderzoeken door interviews af te nemen bij relevante instanties en personen die meldingen omtrent kindermishandeling en huiselijk geweld ontvangen, slachtoffers na kindermishandeling en/of huiselijk geweld begeleiden en instanties en personen die met incidenten omtrent kindermishandeling en huiselijk geweld te maken hebben.
Gang van zaken tijdens het onderzoek	U neemt deel aan een interview waarin aan u vragen zullen worden gesteld over de factoren die van invloed zijn op het al dan niet aanwezig zijn van een melddrempel ten tijde van een lockdown. Een voorbeeld van een typische vraag die u zal worden gesteld: “Wat zijn naar uw ervaring factoren die van invloed zijn op de melddrempel voor een slachtoffer in normale tijden?”. U dient tenminste 18 jaar te zijn om deel te nemen aan dit onderzoek. Voorafgaand aan het interview zal de vragenlijst alvast met u gedeeld worden. Van het interview zal een audio-opname worden gemaakt, zodat het gesprek later ad-verbum (woord voor woord) kan worden uitgewerkt. Dit transcript wordt vervolgend gebruikt in het verdere onderzoek.
Potentiële risico's en ongemakken	- Er zijn geen fysieke, juridische of economische risico's verbonden aan uw deelname aan deze studie. U hoeft geen vragen te beantwoorden die u niet wilt beantwoorden. Uw deelname is vrijwillig en u kunt uw deelname op elk gewenst moment stoppen. - Er is enig ongemak verbonden aan uw deelname aan deze studie, vanwege de gevoelige aard van het onderwerp. U hoeft geen vragen te beantwoorden die u niet wilt beantwoorden. Uw deelname is vrijwillig en u kunt uw deelname op elk gewenst moment stoppen.
Vergoeding	U ontvangt voor deelname aan dit onderzoek geen vergoeding. Door deel te nemen aan dit onderzoek zult u meer inzicht krijgen in de factoren die ervoor zorgen dat slachtoffers een melddrempel ervaren.

Vertrouwelijkheid van gegevens	Uw privacy is en blijft maximaal beschermd. Er wordt op geen enkele wijze vertrouwelijke informatie of persoonsgegevens van of over u naar buiten gebracht, waardoor iemand u zal kunnen herkennen. Voordat onze onderzoeksgegevens naar buiten gebracht worden, worden uw gegevens anoniem gemaakt: geanonimiseerd. Enkele eenvoudige voorbeelden hiervan: - uw naam en andere persoonsgegevens zullen niet naar buiten gebracht worden. Alleen uw functietitel en relevante zaken die aanduiden dat u zich bezig houdt met zaken omtrent kindermishandeling of huiselijk geweld zullen anoniem gebruikt worden. In een publicatie zullen of anonieme gegevens of pseudoniemen worden gebruikt. De audio-opnamen, formulieren en andere documenten die in het kader van deze studie worden gemaakt of verzameld, worden opgeslagen op een beveiligde locatie bij de Erasmus Universiteit Rotterdam en op de beveiligde (versleutelde) computers van de onderzoekers. De onderzoeksgegevens worden indien nodig (bijvoorbeeld voor een controle op wetenschappelijke integriteit) en alleen in anonieme vorm ter beschikking gesteld aan personen buiten de onderzoeksgroep.
Vrijwilligheid	Deelname aan dit onderzoek is geheel vrijwillig. Je kunt als deelnemer jouw medewerking aan het onderzoek te allen tijde stoppen, of weigeren dat jouw gegevens voor het onderzoek mogen worden gebruikt, zonder opgaaf van redenen. Dit betekent dat als je voorafgaand aan het onderzoek besluit om af te zien van deelname aan dit onderzoek, dit op geen enkele wijze gevolgen voor jou zal hebben. Tevens kun je tot 5 werkdagen (bedenktijd) na het interview alsnog de toestemming intrekken die je hebt gegeven om gebruik te maken van jouw gegevens. In deze gevallen zullen jouw gegevens uit onze bestanden worden verwijderd en vernietigd. Het stopzetten van deelname heeft geen nadelige gevolgen voor jou. Als je tijdens het onderzoek, na de bedenktijd van 5 werkdagen, besluit om jouw medewerking te staken, zal dat eveneens op geen enkele wijze gevolgen voor je hebben. Echter: de gegevens die u hebt verstrekt tot aan het moment waarop uw deelname stopt, zal in het onderzoek gebruikt worden, inclusief de bescherming van uw privacy zoals hierboven beschreven. Er worden uiteraard geen nieuwe gegevens verzameld of gebruikt. Als u besluit om te stoppen met deelname aan het onderzoek, of als u vragen of klachten heeft, of uw bezorgdheid kenbaar wilt maken, of een vorm van schade of ongemak vanwege het onderzoek, neemt u dan a.u.b. contact op met de onderzoeksleider: Laila Luyt

Toestemmings-verklaring	Met uw ondertekening van dit document geeft aan dat u minstens 18 jaar oud bent; dat u goed bent geïnformeerd over het onderzoek, de manier waarop de onderzoeksgegevens worden verzameld, gebruikt en behandeld en welke eventuele risico's u zou kunnen lopen door te participeren in dit onderzoek Indien u vragen had, geeft u bij ondertekening aan dat u deze vragen heeft kunnen stellen en dat deze vragen helder en duidelijk zijn beantwoord. U geeft aan dat u vrijwillig akkoord gaat met uw deelname aan dit onderzoek. U ontvangt een kopie van dit ondertekende toestemmingsformulier. Ik ga akkoord met deelname aan een onderzoeksproject geleid door Laila Luyt. Het doel van dit document is om de voorwaarden van mijn deelname aan het project vast te leggen. - Ik kreeg voldoende informatie over dit onderzoeksproject. Het doel van mijn deelname als een geïnterviewde in dit project is voor mij helder uitgelegd en ik weet wat dit voor mij betekent. - Mijn deelname als geïnterviewde in dit project is vrijwillig. Er is geen expliciete of impliciete dwang voor mij om aan dit onderzoek deel te nemen. - Mijn deelname houdt in dat ik word geïnterviewd door één onderzoeker. Het interview zal ongeveer 30 minuten duren. Ik geef de onderzoeker toestemming om tijdens het interview opnames (geluid/beeld) te maken en schriftelijke notities te nemen. Het is mij duidelijk dat, als ik toch bezwaar heb met een of meer punten zoals hierboven benoemd, ik op elk moment mijn deelname, zonder opgaaf van reden, kan stoppen. - Ik heb het recht om vragen niet te beantwoorden. Als ik me tijdens het interview ongemakkelijk voel, heb ik het recht om mijn deelname aan het interview te stoppen. - Ik heb van de onderzoeksleider de uitdrukkelijke garantie gekregen dat de onderzoeksleider er zorg voor draagt dat ik niet ben te identificeren in door het onderzoek naar buiten gebrachte gegevens, rapporten of artikelen. Mijn privacy is gewaarborgd als deelnemer aan dit onderzoek. - Ik heb dit formulier gelezen en begrepen. Al mijn vragen zijn naar mijn tevredenheid beantwoord en ik ben vrijwillig akkoord met deelname aan dit onderzoek. - Ik heb een kopie ontvangen van dit toestemmingsformulier dat ook ondertekend is door de interviewer.	
Handtekening en datum	Naam Deelnemer	Laila Luyt, Onderzoeksleider
	Handtekening	Handtekening

	Datum	21-12-2020

Bijlage 3 Respondenten

In totaal zijn er 19 respondenten geïnterviewd. Vanwege privacy redenen worden alleen de functietitels van de respondenten genoemd:

1. Forensische psychiater, specialistische zorgverlener in de GGZ;
2. Slachtoffer 1 en huisarts in opleiding;
3. Slachtoffer 2;
4. Slachtoffer 3;
5. Beleidsmedewerker VWS;
6. Schoolmaatschappelijk werker en speltherapeut in opleiding;
7. Gezinsbegeleider;
8. Voorzitter multidisciplinaire coöperatie geestelijke gezondheidszorg en systeemtherapeut;
9. District coördinator zorg en veiligheid districtsrecherche;
10. Operationeel specialist districtsrecherche;
11. Ceasar oefentherapeut en beleidsmedewerker oefentherapeuten;
12. Promotieonderzoeker partnergeweld Radboud UMC Nijmegen en medewerker Safe Women;
13. Werkbegeleider advies- en meldpunt Veilig Thuis 1;
14. Werkbegeleider advies- en meldpunt Veilig Thuis 2;
15. Intern begeleider Bergseveld School;
16. Behandelaar en systeemtherapeut;
17. Jeugdhulpverlener en schoolmaatschappelijk werker;
18. Aandachtsfunctionaris Jeugdbescherming;
19. Maatschappelijk werker en aandachtsfunctionaris.